

حکمت‌الدین

خبرنامه داخلی مجمع عالی حکمت اسلامی
سال سوم / شماره دهم مرداد و شهریور ۸۹

دامت بر کائمه

دیدار دکتر حداد عادل با حضرات آیات سبحانی و مصباح یزدی ⑥

برگزاری طرح علم دینی در گفتگو با حجت اسلام و المسلمين پارسانیا ⑥

همایش دین و فلسفه در گفتگو با حجت الاسلام و المسلمين دکتر عباسی ⑥

اخبار علمی، فرهنگی مجمع عالی حکمت اسلامی ⑥

با عنایت خداوند متعال و توجّهات حضرت حضرت ولی عصر(عج)

مجمع عالی حکمت اسلامی

در راستای بهرمندی طلاب و فضلاً محترم از اساتید مجرب علوم عقلی
اسلامی دروس ذیل را در سال تحصیلی ۸۹-۹۰ ارائه می نماید

ردیف	موضوع	استاد حضرات آقایان	زمان برگزاری	مکان
			دوز	زمان
۱	اسفار ج ۱	فیاضی	شنبه تا سه شنبه	موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
۲	اسفار ج ۲	مهندی	هر روز	یک ساعت به ظهر
۳	اسفار ج ۳ (بحث حرکت)	ممدوحی	هر روز	مدرسه حضرت آیت الله العظیم بروجردی (خان)
۴	اسفار ج ۴ (بحث زمان)	پارسانیا	هر روز	مدرسه فیضیه حجره امام(ره)
۵	اسفار ج ۵	مرتضی جوادی	هر روز	مدرسه فیضیه مدرس معصومیه (ره)
۶	اسفار ج ۶ (بحث حفت و قدرت)	احراق نیا	دو ساعت به غروب	مدرسه فیضیه مدرس امام(ره)
۷	اسفار ج ۷ (ویژه خواهران)	ملعمنی	پنج شنبه ها	مجمع عالی حکمت اسلامی
۸	شوارق الالهام ج ۲	حسمت پور	هر روز	مدرسه حضرت آیت الله العظیم بروجردی (خان)
۹	اشارات ج ۳	حسمت پور	هر روز	مدرسه حضرت آیت الله العظیم بروجردی (خان)
۱۰	کلام جدید(بحث عقل و دین)	ربانی گلپایگانی	هر روز	مدرسه فیضیه مدرس امام(ره)
۱۱	الشواهد الربوبیه	گرجان	هر روز	مدرسه دارالشفاء مدرس ۳
۱۲	تمهید القواعد	رمضانی	دوشنبه، سه شنبه، چهارشنبه	مجمع عالی حکمت اسلامی
۱۳	حکمت متعالیه	یزدان پناه	سه شنبه و چهارشنبه	مدرسه حضرت ولی عصر(عج)
۱۴	شرح چهل حدیث حضرت امام خمینی(ره)	تحریری	سه شنبه ها	مجمع عالی حکمت اسلامی
۱۵	منطق صدرایی	سلیمانی امیری	یک و نیم ساعت به غروب	مجمع عالی حکمت اسلامی
۱۶	تمهید القواعد	ملعمنی	پنج شنبه ها	مجمع عالی حکمت اسلامی
۱۷	آشنایی با مبانی حکمت متعالیه	عبدودیت	بعد از نماز مغرب و عشاء	مجمع عالی حکمت اسلامی
۱۸	عقاید _ پایه ۷	رضانزاد	شنبه تا دوشنبه	یک ساعت به ظهر
۱۹	عقاید _ پایه ۸	رضانزاد	شنبه و چهارشنبه	یک ساعت به ظهر
۲۰	نهاية الحکمه	شیروانی	هر روز	مدرسہ سعادت
۲۱	اسفار ج ۱	نائیجی	هر روز	مسجد امام حسن (ع) (جاده خیابان چهار مردان)

علامندان جهت کسب اطلاعات بیشتر می توانند با تلفن ۰۱۱-۰۶۷۷۵۷۶۱۰ تماس و یا
به پایگاه اطلاع رسانی مجمع عالی با آدرس www.HekmateIslami.com مراجعه نمایند.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

حکمۃ اسلام

خبرنامہ داخلی مجمع عالی حکمت اسلامی
سال سوم / شماره دهم / مرداد و شهریور ۸۹

زیر نظر مدیریت اجرایی مجمع عالی حکمت اسلامی

امور اجرایی :
سید سعید شاهجهانی

طراحی:

واحد خدمات پژوهشی مجمع عالی حکمت اسلامی
(با تشکر از آقایان محمد صادق حسنی و مصطفی شاهقلی)

آدرس:

قم / خیابان ۱۹ دی کوچه ۱۰، فرعی اول، سمت چپ، پلاک ۵
تلفن: ۰۳۱۱_۱۱_۷۷۵۷۶۱۰

نمبر: ۰۳۱۱_۴۴۵۴

صندوق پستی: ۰۳۱۱_۲۷۱۱۸۵
پیام کوتاه: ۳۰۰۰۹۹۰۰۹۱۳۸۸۴

www.HekmateIslami.com
Info@HekmateIslami.com

(نامه این اخبار را میتوانید در مراکز اسلام و مسلمین آفیان و شانزده عباس و معلم مطالعه کنید)

لیبرست طاریون؟

۱	مساچیہ با حجت الاسلام و المسلمین پارسیان
۲	پیلات حضرت ایت الله العظیم سیعیانی
۳	پیلات حضرت ایت الله العظیم مصباح بزرگی
۴	سخنرانی دکتر حداد عازلی
۵	گزارش دکتر اعوان معاون علم کنگره وزیر جهانی ظلم
۶	سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین مسلم
۷	معرفی کتاب مدنی اسلام و راهکارهای تحقق علم دین
۸	مساچیہ با حجت الاسلام و المسلمین دکتر عباسی
۹	خطاب علی مرتضی مجمع عالی حکمت اسلامی

سخن نخست

بسمه تعالیٰ

سازمان علمی فرهنگی ملل متحده یوتیکو از سال ۲۰۰۴ سومین هفته اکتبر را به عنوان روز جهانی فلسفه معین نموده که تاکنون در ۶ کشور دنیا این روز را به صورت پاکتکوه بروگزار نموده است. با پیگیری جمعی از علاقمندان به حکمت و فلسفه اسلامی مقرر گردید در سال ۲۰۱۰ روز جهانی فلسفه در جمهوری اسلامی ایران بروگزار شود که در واقع ایران اولین کشور آسیایی است که میزبان بروگزاری این روز است. با برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته کنگره روز جهانی فلسفه ۲۰ آبان تا دوم آذر ۱۳۸۹ در جمهوری اسلامی ایران با حضور فلاسفه مشهور جهان و علاقمندان به حکمت و فلسفه در ایران بروگزار می‌شود که عنوان کنگره امسال «فلسفه؛ نظر و عمل» می‌باشد. لازم به ذکر است هم‌مان با کنگره اصلی در بیش از یکصد کشور دنیا نیز این روز گرامی داشته می‌شود.

نکته حائز اهمیت در این خصوص فرصت ایجاد شده ای است که می‌بایست برنامه‌ریزان و سیاستگذاران در راستای معرفی فلسفه اسلامی تلاش وافری به خرج دهند. به یقین بسیاری از فلاسفه امروز دنیا از پیشنهاد و سوابق درخشنان ایران اسلامی در خصوص فلسفه و حکمت یا بی‌خبرند یا از اطلاعات کمی بهره‌مند هستند. در حالی که امروزه بسیاری از فلاسفه مشهور تمام انتخاب خود را در ترجمه‌ای مختصر از برخی کتب ملاحده را شیخ اشراق، بوعلی و ... می‌دانند.

ناگفته نماند معرفی فلاسفه مشهور اسلامی به ویژه بسیاری از معاصرین باید برای جامعه علمی خودمان نیز صورت گیرد. چرا که بخشی از جامعه علمی از مفاخر برانterior گذشته و حال کشور اطلاع کافی نداشته و ندارند که این امر مسئولیت تصمیم‌سازان و مجریان کنگره روز جهانی را در جمهوری اسلامی بیشتر می‌کند. نکته دوم اینکه باصلاح‌دید مستولین امر کنگره، بخش فلسفه اسلامی به مجمع عالی حکمت اسلامی سپرده شد که مجمع در راستای غنایخشی برنامه‌ها و معرفی فلسفه اصیل اسلامی مبادرت به تشکیل شورای سیاستگذاری و کمیته علمی نموده است.

سخن نخست

استفاده از توان و ظرفیت تمام مراکز فلسفی قم از ابتدا مورد تأکید و توجه مجمع عالی حکمت اسلامی بود که از این روز کمیته علمی با حضور نایابندگان علمی تمام‌الاختیار ۱۲ مرکز بزرگ فلسفی قم تشکیل که به لطف خداوند تاکنون با برگزاری چلست مختلف نسبت به شناسایی نویسنده‌گان، تدوین و ارزیابی مقالات مناسب با محورهای فراخوان اقدامات مؤثر و مفیدی صورت داده است.

از جمله برنامه‌های مهم در این راستا همایش (دین و فلسفه) است که از سوی مجمع عالی حکمت اسلامی طراحی و به لطف خداوند در ۱۴ و ۱۵ مهر ماه جاری برگزار خواهد شد. این همایش از جمله پیش‌همایش‌های کنگره اصلی است تا فضای علمی و عمومی جامعه برای برگزاری کنگره روز جهانی بصورت باشکوه فراهم شود.

برگزاری نشست‌های پنج گانه تخصصی در ضمن همایش دین و فلسفه که ۱۴ مهر ۸۹ در محل مجمع عالی با حضور نویسنده‌گان کارشناسان مقالات صورت خواهد گرفت و در ۱۵ مهر ۸۹ در اجلاس اصلی در سالن همایش‌های مدرسه عالی دارالشفاء قم برنامه همایش دین و فلسفه بیگیری خواهد شد.

در این راستا و به منظور برگزاری باشکوه برنامه‌ها، بگونه‌ای که در شان جامعه علمی کشور عزیز اسلامی مان پاشد دست همکاری به سوی همگان دراز می‌کنیم و نظرات ارزشمند کارشناسان و اساتید محترم را به دیده منت می‌گذاریم.

پاشد که با همت و تلاش و لطف خداوند شاهد اجرای مناسب و مفید برنامه‌ها باشیم. ان شاء الله.

محمد باقر خراسانی

مدیر اجرایی

مصاحبه با حجت الاسلام والملین استاد پارسانیا

معاون آموزش مجمع عالی حکمت اسلامی

پیرامون طرح برگزاری کارگاههای علم دینی

حجت الاسلام و المسلمین حمید پارسانیا در سال ۱۳۳۷ در شهر مقدس مشهد متولد گردید. وی تحصیلات حوزوی خود را تا مدارج عالی حوزه در محضر اساتید معظم طی کرد.

فقه و اصول را از محضر حضرات آیات عظام میرزا هاشم آملی، فاضل لنکرانی رحمه الله علیهم، وحید خراسانی و جوادی آملی دامت بر کاتهم بهره برد. همچنین عرفان و فلسفه را نیز از محضر حضرات آیات جوادی آملی و حسن زاده آملی دامت بر کاتهم آموخت. استاد پارسانیا هم اکنون به تدریس در حوزه و دانشگاه در موضوعاتی چون نهایة الحکمة، منطق، اشارات، شفا، کفایة الاصول، مکاسب و مشغول می باشد.

از استاد پارسانیا آثار متعددی چون هستی و هبوط، حدیث پیمانه، عرفان و سیاست، سنت ایدنولوژی - علم، علم و فلسفه، هفت موج اصلاحات و در کنار بیش از ۵۰ مقاله علمی به چاپ رسیده است.

حجت الاسلام و المسلمین پارسانیا علاوه بر عضویت در هیئت مؤسس و هیئت مدیره مجمع عالی، معاون آموزش مجمع عالی حکمت اسلامی نیز می باشد.

دینی التیام و سازگاری داشته باشد. یعنی کسی که دینی ریست می‌کند، جامعه‌ای که ساختار مناسب با دین دارد، علم بتواند در آن مجموعه حضور یابد و با یکدیگر تعامل مثبت و فعال داشته باشد. یعنی شما اگر جامعه‌ی دینی داشته باشید و چیزی به نام علم باشد که مثلاً آن اصول و مبانی دینی شمارا به تقدیم و داد و اکار کند، این علم هویت دینی ندارد. البته داریم به طور اجمالی در این باره سخن می‌گوییم و بحث می‌کنیم؛ یعنی آن چیزی که در خارج افراد به آن علم می‌گویند چنین سازگاری دارد یا ندارد. حالا این بحث می‌تواند به بطور جدی تری نزد طرح شود، یعنی یا بد اگر تعریف‌های گوناگونی از علم ارائه می‌شود برخی از آنها در مقام تعریف باشند. این فرهنگ دینی و تمدن دینی سازگار باشد. سپس بحث دیگری مطرح می‌شود؛ کدام یک از این تعریف‌ها صادق است؟ آیا علمی که از مبادی و اصول موضوعه غیر دینی بهره می‌برد اصلًا علم هست یا نه؟ این موضوع در مقام تصدیق، بحث معرفت‌شناسی ای متناسب با خود را می‌طلبد. یا اینکه اگر علمی بخواهد اصول موضوعه دینی داشته باشد اصلًا علم هست یا نه، در این باره اختلاف عقیده دارد. یا بد بحث در مرائب خودش واقع شود؛ اما فکر می‌کنم این دو به طور اجمالی متناسب باشند. علم دینی علمی است که مبادی و اصول موضوعه آن هویت دینی داشته باشد و با پاورها و اعتقادات دینی سازگار باشد. و عبارت دیگر لازم است با فرهنگ و تمدن دینی التیام داشته باشد و سازگار باشد، اینها را می‌توانیم پکوییم که مراد از علم دینی همین است.

پس بر اساس تعاریفی که قرموید، می‌توانیم برای علم دینی دو شاخص بیان کنیم؛ یکی اینکه علم دینی هویت دینی داشته باشد؛ و دیگر اینکه با تاریخ و تمدن دینی و جامعه‌ی دینی سازگار باشد.

آقای پارسانیا؛ البته می‌توانیم نکات دیگری نیز بیان کنیم، و بیشتر از اینها می‌پرسیم؛ ولی برای شروع و پیشبرد بحث این دو وزیری مناسب است.

پیشنهاد تاریخچه‌ی مباحث علم دینی را به کجا باز می‌گردانید و در جمهوری اسلامی از چه زمانی شروع شد و این مباحث بر اساس چه شرایط و مقتضیاتی شکل گرفت؟

آقای پارسانیا؛ شاید از روزهای اول شکل گیری و تکونی جمهوری اسلامی این بحث مطرح بود. در سال ۱۳۵۸ بحث انقلاب فرهنگی با همین رویکرد و دغدغه مطرح

از اینکه وقتان را در اختیار خبرنامه حکمت اسلامی و پایگاه اطلاع رسانی مجتمع عالی حکمت اسلامی قرار دادید خلیل مشتکرم، لطفاً تعریفی جامع و مناسب از علم دینی بیان کنید.

آقای پارسانیا؛ به طور اجمالی برای اینکه درباره چیزی علم دینی و هدف از طرح آن بحث تفصیلی تعلیم فاعدتاً باید علم و دین را به تفصیل بازگو کنیم، اما در حد اگر بخواهیم به طور مختصر به آن ببردازیم می‌توان گفت علمی است که مبانی و اصول موضوعه‌ی متافزیکی آن، اصول موضوعه دینی باشد؛ از یک هستی شناسی دینی بهره ببرد و اگر روش‌شناسی آن مبانی‌ای دارد، مبانی که در آن حوزه‌ها حرفي دارد با آن مبانی سازگار باشد. این کترین مطلبی است که می‌توان در این باره گفت؛ چه اینکه علم بدون مبانی فلسفی نیست. و از این مبانی تغذیه می‌کند و اعتقادات و باورهای دینی با نوع ویژه‌ای از فلسفه سازگار است؛ یعنی برخی از فلسفه‌ها الحادی بعضی شکاکانه و برخی دینی است. هر یک حوزه‌ای از گزاره‌های دینی، فلسفی را بین از سینخ گزاردهای فلسفی و متافزیکی است. البته این تعریف یک سری مبانی دارد و آن این است که علم بی‌مبنای نیست و در خلاصه کلی نمی‌گردد، به اجمالی می‌توان گفت. درباره علم تعریف‌های گوناگونی وجود دارد، و می‌توان تعریفی از علم ارائه داد که در آن علم، می‌بینی لحاظ شود و تنها به افق حسن بازگردد. و بر اساس این تعریف، علم دینی به معنایی که من گفتیم، می‌معنا خواهد بود. در آن صورت، علم دینی شاید معنای دیگری بیاید. مثلاً می‌تواند، علمی باشد که در خدمت اهداف دینی به کار گرفته می‌شود، یا علمی که موضوع آن دین باشد. این در صورتی است که معتقد باشیم که علم معرفتی است که فقط از افق حسن حاصل می‌شود و هیچ مبنایی هم ندارد؛ ولی اگر تعریف علم را به گونه‌ای دیگر در نظر بگیریم و شناخت ما نسبت به علم دینی این باشد که جهانی دارد و در باره آن مبانی هم باز می‌توانیم پکوییم که آن مبانی علمی هست یا نه. یعنی علم یک معنای وسیعی داشته باشد که خود متافزیک را هم فرازگیرد. وضع به گونه‌ای دیگر خواهد بود و آن موقع در این مسائل جدی تر می‌شود. فکر می‌کنم تیازی نیست بیشتر درباره این موضوع صحبت کنیم، اما زمینه بحث بسیار گسترده است. شاید بتوان به گونه دیگری نیز از آن تعبیر کرد؛ علم دینی علمی است که با فرهنگ و تمدن

شده بعنی احساس اینکه علمی و محیط دانشگاهی لاقبل با هویت جمهوری اسلامی ناسازگاری و عدم تبادل داشت حال ممکن بود به لحاظ موضوعاتی که می خواهند نظامه کنند با موضوعاتی که نظام اجتماعی نیاز به آن داشت باید ارتباط می بافت یا نه عمیق تر از این به خصوص احسان می شد در حوزه علوم انسانی که در رشته های این علم نظریه های طرح می شود که با ایدئولوژی انقلاب سازگاری ندارد و این مسئله بستر احساس می شد در مسئله ای انقلاب فرهنگی از همین زاویه مطرح شد عده ای از اساتید از تهران به قم آمدند در رشته های کوتناگون در این مسئله ندیر می کردند نا بیستند ظریفه هایی که در وقتی خودشان موجوده است تا چه اندازه با پیشگاهی عرفی دینی تا چه اندازه سازگاری ندارد، با چه راهکارهایی می توان جست و جو کرد، مدتها آن نشست ها برقرار بود و پس این مسئله در طی این سی سال به صورت های دیگری تداوم داشته، همچنان کانون یافت بوده است.

● به نظر می رسد در سال های اخیر مباحث علم دینی بیشتر مطرح شده با در محالات علمی بر سر زبان افتاده، علت این امر را چه می دانید یا چه نواقص در علم موجود وجود دارد که به سراغ علم دینی رفته با مباحث اینگونه جدی مطرح می شود؟

آقای پارسانیا: سازمان های علمی رسمی علم ما در حد سال اخیر به گونه ای تکل گرفته که در حاضری مر جمعت علم مدرن زندگی و زیست می کنند، نوع آسایید در رشته های به کشورها و دانشگاه های خارجی رفته و نظریات رایج و پذیرفته شده آنها را گرفته و در رشته های مختلف تدریس کردند. سرفصل ها، درس ها اصل رشته های ما نوعاً در غرب تالیف شده، کاه بدون تصرف و گاه با تصرف اندک منتقل شده است و در نوع رشته های ما این مسئله وجود دارد. در حوزه ای علوم انسانی بنظریه هایی که مطرح می شود با حوزه های باورها و اعتقادات غرنه گ شعومی جامعه و ایدئولوژی انقلاب جالش وجود دارد و این موضع ملهم است. اگر در سال های اخیر این مسئله تا اندازه ای بستر احساس می شود به این دلیل

است که سلطه ای پوزیتیویسم در محیط علم مدرن بیز در هم شکسته است تا پوزیتیویسم سلط بوده کسانی که در سازمان های علمی بودند با این ایدئولوژی انس داشته که علم کاملاً از ایدئولوژی جداست؛ علم یک حوزه ای معنی مستقل از دیگر حوزه های عرفی است و ارتباطی با قلمرو باورها، اعتقادات و مسائل منافعی ندارد. این گونه آموزش داده من شد، آموزش نادرست هم بود اما تا وقتی مجموعه این باور را داشت درباره لست بنی معرفت تحریی خودشان و دیگر حوزه های عرفی سوال نمی کرد یا این برسی را تاب نمی آورد، ولی حقیقت این است که در تبیه دوم قرن پیش مباحثی که فیلسوفان فرنگی در حوزه فلسفی علم مطرح کردند این دیدگاه را به شدت با جالش مواجه کرد و آنچرا این بحث مطرح شد که نظریه های علمی به لحاظ ساختار دروتی شان از دیگر حوزه های عرفی و فرهنگی گسته نیستند. خوب است دقت داشته باشیم که این توجهات در دنیای غرب، پیش از آنکه در حوزه علوم انسانی طرح شود در علوم پایه مطرح شد

هنگام که این بحث در فیزیک مطرح شد، فیزیکدان ها با دقت ها و تأملات نظری که درباره واژه های مرتبط با رشته خودشان داشتند در یافتن

این واژه ها یا تعاریفی که از علم می کنند سازگار نیست. واژه های پیش از این اصولاً واژه های مخصوص آزمون پذیر نیست. وقتی که روش شناسی کردند که این واژه ها از کجا سرجشته می گردند، سوی این رفند که حلقه عرفی علم به حلقه های عرفی ای وابسته است که آنها جزو علم به شمار نمی برند. این مسئله به صورتی در حوزه علوم انسانی و علوم اجتماعی هم بازنتاب داشت. در مجموع این گفت و گو ها برای محیط علمی و جامعه علمی ما که نگاه به تولیدات جامعه را داشت تأثیر گذار بود، امروز بخشن از جامعه علمی که تأملات عمیق تری دارند به این نکته توجه می کنند که نظریه های کاربردی شان از بستر های جغرافیایی فرهنگی محیط خودشان رنگ گرفته است. وقتی این توجه و تنبه زنده شود نیاز به این گفت و گو جدی نمی شود که چه میزان از نظریه های را که مناسب

نشاط جامعه علمی در کرو توجه به موضوع علم دینی است

از سوی دیگر پیاده‌های هویتی فرهنگ خودمان را این پیشنهاد و پادشاهی بر اساس این مبانی، نظریات چه صوری خواهد باند. با این درباره موضوعات گوناگون و خلافات برخورد کنیم. به هر حال فکر کنم خود آگاهی بخشیدن به محیط‌های علمی بسیار مهم است؛ آنها نباید داشت را که فرا می‌گیرند. بداشت چهانی، ثابت، ارزی، ابدی و پیش‌بیناند. و در مقام بسته‌هایی تغیرناپذیر به آنها بینگردند؛ بدالند اینها تغیرناپذیرند. بدالند هویت اینها در تاریخی و فرهنگی خاصی شکل گرفته و توجه داشته باشند که موقعت تاریخی ما قاعده‌ای نیازمند است که تصریفاتی در این نظریات انجام شود؛ این گام تحت وقیع این خود آگاهی وقیع ایجاد است. باید قدم دوم را خود کارشناسان و جامعه علمی بردارند. خود آگاهی بخشیدن به جامعه علمی کام تحت است و کام دوم حرکت جامعه علمی است که از درون صورت می‌گیرد. غفلت از این مسئله جزو مهم ترین موانع به شمار می‌رود و من توجهی به آن و در نظر گرفتن علم در مقام هویت ثابت، یا به صورت دلخواه علمی در نیامدن این مسئله آسیب زاست. یعنی لوغاکستانی که گمان می‌برند علم هویتی واحد دارد، تصور می‌کنند این بخت و گفت و گو هویتی غیر علمی دارد و احیاناً دارای هویتی سیاسی است؛ این موارد از آسیب‌های مسئله مزبور است. نشاط جامعه علمی در کرو توجه به این موضوع است و تبودن این توجه مانع بسیار بزرگی است.

با توجه به راهکارها و موانعی که فرمودید، در وضعیت فعلی و مرغوبیت مراکز و فضای علمی کشور را برای تحقق بحث علم دینی چگونه ارزیابی می‌کنید؟

با حوزه‌های فرهنگی دیگر هستند می‌توانیم به طور دست نخورده وارد حوزه فرهنگی خودمان کنیم. و اگر این نظریه‌ها را بدون اینکه در آنها تصرف کیم بیاوریم چه آثار سوئی در حوزه فرهنگی ما ایجاد می‌کند و آیا حق واقعه و مسئولیت ماهست که مناسب با حوزه فرهنگی خودمان در علم و علوم علمی تصریفاتی داشته باشیم یا نه. این حداقل مسائلی است که به لحاظ نظری زمینه توسعه بیشتر علم دینی را در محیط‌های علمی ما فراهم آورد. البته افزون بر این، مسائل دیگری هم هست؛ یعنی وقتی واقعاً این چالش وجود دارد، یعنی شناسنایه‌هایی دارد که پیاده‌های هویتی و فرهنگی شما را به چالش می‌کشند و دست خوش تغییرات پیادی فرار می‌دهد، فرهنگ از خود واکنش نشان می‌دهد و مقاومت می‌کند و این در دست شما نیست یعنی مقاومتی که بطور به طبعی وجود داشت و ظرفیتی که در حوزه معرفت علمی تکلیف گرفت، دو عاملی بود که موجب شد در سال‌های اخیر این مباحثت به صورت جدی تری مطرح شود.

راهکارهای تحقق علم دینی و در عین حال موانعی را که برای اجرای این طرح وجود دارد را چه می‌دانید؟ آقای پارسانیا از مهم ترین راهکارهای آن خود آگاهی بخشیدن به هویت علم مدرن است. یادآوری اینکه این علم از حوزه فرهنگ غرب سرچشمه می‌گیرد، فرهنگی که مک هویت سکولار دنیوی و این جهانی دارد؛ فرهنگی که نگاهی خاص از انسان و جهان در او بسط یافته است؛ فرهنگی که به تناسب او؛ هستی‌شناسی و انسان‌شناسی‌اش روش ویژه‌ای از معرفت که روش تجزیی است حاکیست پیدا کرده و روش‌های دیگر در ازدواج رفته. این علم مخصوص جنین حوزه فرهنگی ای است. نظریه‌ها را یا آن مبانی فرهنگی، مبانی فلسفی و اصول موضوع‌شنان و روش‌شنان را بنوایی تشخیص دهیم.

آقای پارسانیا؛ فکر من کنم بکی از خدمات انقلاب به محیط علمی این بود که بین جامعه علمی و حوزه فرهنگ عمومی ارتقا می‌پسندید و وسیع ایجاد کرد؛ بعضی گسترش آموزش عالی موجب شد دانشگاهان و دانشگاهیان از یک نشر محدود شهری که در بخش ویژه ای از فرهنگ زندگی می‌گردید خارج شود و فشرهای گوناگون جامعه از بخش‌های مختلف در محیط دانشگاه حاضر شوند. حضور فشرهای گوناگون فرهنگی عمومی گستردگی را به عرصه دانشگاه‌ها آورد و این مسئله موجب شد و می‌شود که جالش بین نظرهای موجود و فرهنگ عمومی جامعه پیشتر جلو گر شود و هنگامی که مسئله روشن شد به طور طبیعی جامعه علمی در محیط خودش این جالش را احسان کند برای حل آن اندام می‌کند و این راه حل از مسیر پاسخ به علم دینی می‌گذرد.

آنکه چه مقدار این دغدغه توریزه شد و به صورت آبده بردازی در آمد محل بحث؛ ولی اما این بررسی بر ایشان مطرح بود. بخش‌های دیگری در حوزه نیز به این مسئله نوجوه داشتند و طرح مسئله می‌گردید. یکی از اساتید بر جسه حوزه که این مسئله که در دهه اخیر این مسئله پنهانی از دغدغه ذهنی ایشان بود، حضرت آیت‌الله جوادی است که ایشان در آثار مختلفشان این مسئله را توجه داشته‌اند، ولیش هم این است که ایشان تنها در حوزه فقه و اصول منسق نبودند، اساتیدی که در حوزه فقه و اصول مطرح بودند، احیاناً اگر چنان زمینه‌های معرفتی خودشان را با علوم مدن احسان می‌گردند احیاناً در حقوق باشد که در این حوزه‌ها پائید با احسان برای جایی است که مباحث معرفتی مدرن و فلسفه‌های مدرن بینادهای تفکر دینی را به جالش پکشانند در این زمینه‌ها این احسان رخ می‌داد و البته کسی که تخصصش به قلمرو فقه و اصول است جالش را احسان می‌کند؛ اما پاسخ گویی به این مسائل در حوزه معرفتی او نیست.

آقای پارسانیا؛ فکر من کنم بکی از خدمات انقلاب به محیط علمی این بود که بین جامعه علمی و حوزه فرهنگ عمومی ارتقا می‌پسندید و وسیع ایجاد کرد؛ بعضی گسترش آموزش عالی موجب شد دانشگاهان و دانشگاهیان از یک نشر محدود شهری که در بخش ویژه ای از فرهنگ زندگی می‌گردید خارج شود و فشرهای گوناگون جامعه از بخش‌های مختلف در محیط دانشگاه حاضر شوند. حضور فشرهای گوناگون فرهنگی عمومی گستردگی را به عرصه دانشگاه‌ها آورد و این مسئله موجب شد و می‌شود که جالش بین نظرهای موجود و فرهنگ عمومی جامعه پیشتر جلو گر شود و هنگامی که مسئله روشن شد به طور طبیعی جامعه علمی در محیط خودش این جالش را احسان کند برای حل آن اندام می‌کند و این راه حل از مسیر پاسخ به علم دینی می‌گذرد.

آنکه چه مقدار این دغدغه توریزه شد و به صورت آبده بردازی در آمد محل بحث؛ ولی اما این بررسی بر ایشان مطرح بود. بخش‌های دیگری در حوزه نیز به این مسئله نوجوه داشتند و طرح مسئله می‌گردید. یکی از اساتید بر جسه حوزه که این مسئله که در دهه اخیر این مسئله پنهانی از دغدغه ذهنی ایشان بود، حضرت آیت‌الله جوادی است که ایشان در آثار مختلفشان این مسئله را توجه داشته‌اند، ولیش هم این است که ایشان تنها در حوزه فقه و اصول منسق نبودند، اساتیدی که در حوزه فقه و اصول مطرح بودند، احیاناً اگر چنان زمینه‌های معرفتی خودشان را با علوم مدن احسان می‌گردند احیاناً در حقوق باشد که در این حوزه‌ها پائید با احسان برای جایی است که مباحث معرفتی مدرن و فلسفه‌های مدرن بینادهای تفکر دینی را به جالش پکشانند در این زمینه‌ها این احسان رخ می‌داد و البته کسی که تخصصش به قلمرو فقه و اصول است جالش را احسان می‌کند؛ اما پاسخ گویی به این مسائل در حوزه معرفتی او نیست.

و مطرح بود که ایشان طرح کردند. به طور طبیعی تجوه ورود ایشان به پایگاه حکمت متعالی فلسفه اسلامی شوه بر جسته‌ای است. البته عرض کردم مدل‌هایی از این همکاری در دفعه سخت در حوزه شکل گرفت. آنچه که در دفتر همکاری حوزه و دانشگاه پا حضور حضرت آقای مصباح انجام می‌شد نوعی نلاش و فعالیت برای ورود به عرصه نظریه‌بردازی در حوزه‌های گوناگون علمی بود. اما توجه به روش شناسی کارهای آن قم با این طرح و این صورت مستقل و یا اینکا به ذخیره معرفتی و فرهنگی و فلسفی جامعه شیعی، کاری است که در حال حاضر آقای جوادی در آن آیینه‌انداز نماید.

مجموعه دیگری که از همان دفعه اول در حوزه علمیه قم فعالیت داشت فرهنگستان علوم اسلامی بود که آنها هم این دغدغه و توجه را در پاره نسبت بین علم با حوزه فرهنگ و تمدن از آغاز انقلاب داشتند. اما تجوه ورود این مجموعه با دو مجموعه دیگری که عرض کردم تفاوت‌هایی دارد. نوع ورود اینها بسیار از منظری فلسفی و فرهنگی بود. چون در دفعه اول بیشتر جالش‌های فلسفی مدنظر بود و بعد هم از یک موضع منکن تقدیم با اعاده فلسفی و کلامی حوزه‌های علمیه وارد مسئله شد؛ و شاید بستری‌های نظری این مجموعه به رویکردهای مدرن بسیار تزدیکتر است و با این زمینه‌های فلسفی سازگارتر است. البته با دغدغه‌های کاملاً دیگری و این همه جربانی بود که در قم به مسئله می‌پرداخت و می‌پردازد و فعال است و حضور این جربان‌ها، زمینه‌های گفت و گوی خوبی را در حوزه به وجود آورده است و خواهد آورد.

۶ اخیراً شاهد اجرای برنامه‌ای از سوی مجمع عالی حکمت اسلامی تحت عنوان پروگرامی کارگاه علمی دینی

قاعدتاً در حوزه‌های علمیه باید کسانی به این حوزه از مباحث کشیده می‌شوند که دستی در مباحث اخلاقی فلسفی و کلامی داشتند. همنین امر موجب شد حضرت آقای جوادی که در آغاز از همین موضع یعنی پاسخ گویی به مسائل کلامی و فلسفی جهان اسلام و تبعی وارد می‌شدند، در دو دهه اخیر کم کم این دغدغه را پیدا کنند که علم مدرن و نظریه‌هایی که در اینجا وجود دارد از این سر جالش برانگر بررسی خواهد و اینکه هویت علم مدرن جیست به عبارت دیگر ایشان بحث روش شناسی تولید نظریاتی که مناسب با معرفت دینی باشد را در دستور کار خود قرار دادند. در سال ۶۶ با فضایلی از حوزه علمیه نشت‌هایی مبنی بر همین مسائل که روش تولید معرفت بر اساس نظری دینی جگوئه است؟ جایگاه عقل و عقایدی کیجاست؟ وحی کیجاست؟ و اینها جگوئه باهم تعامل دارند و تولید نظری می‌کنند داشتند. کتاب معرفت عقل در هندسه معرفت دینی محصول این نتست‌ها بود. ایشان پیش از این تیز نامحدود زیادی به این حوزه بحث وارد شده بودند. وقتی که مباحثی پیرامون رویکردهای هرمتوئیکی به معرفت دینی مطرح می‌شد و قضی و سسط معرفت دینی را در تعامل با دیگر حوزه‌های معرفتی به گونه‌ای می‌دید که به سبیت معرفت دینی و نسبت فهم و به طور منطقی در بازود به نسبت حقیقت منجر می‌شد، ایشان در آنجا نیز بحث‌های را مطرح کردند که برپش از هویت علم چیزی دین و رایطه علم دینی در آن مطرح بود. کتاب شریعت در این معرفت، علم مقدس، علم فدی و اینکه آیا قداست علم مانع از توسعه در آن بسط و تفادی در فلسفه و معرفت دینی می‌سود با خود عرصه جدیدی از تقدیم را که تقدیم مقدس است را به دنبال می‌آورد؛ اینها مباحثی بسیار زندگانی

برگزار کرده است. در مجمع عالی حکمت المژون بر این دو دوره کلاس به طور خاص در زمینه علم دینی برگزار شده، کلام‌هایی که مانند کلاس‌های مجمع عالی برخی حوزه‌ی است و در سطح حوزه آنها را بتوش می‌دهد و دنیا می‌کند؛ اما برخی از کلاس‌ها، کلام‌هایی است که به مسائلی می‌پردازد که در من آموزش‌های عقلی حوزه‌ی صورت کلاسیک وجود ندارد، آنها با فلسفه‌های مدرن و رویکرد انتقادی آن نسبت به دیگر فلسفه‌ها از جمله دلایل برداختن به سبکی است که فلسفه اسلامی می‌تواند با علوم گوناگون داشته باشد و اینکه اصول موضوعه این فلسفه چه تأثیری در آن می‌باشد می‌گذارد. همان‌طور که عرض کردم بخشی از نسبت‌ها فقط ناظر بود نسبت فلسفه به آنچه که امروز علم نامیده می‌شود، Science چه تأثیری را در این حوزه خواهد گذاشت. به هر حال یکی از کارهایی که در این سیر انجام شد، این بود که تفاهم‌نامه یا چیزی فراز از تفاهم‌نامه که به صورت عملیاتی شدن هم پیش رفت، با نهاد تعاونیکی رهبری در دانشگاه‌ها شروع گرد، پس از آنکه مجمع به حوزه فلسفه‌های مذهبی برداخت، کوشید این بحث را از درون خود مجمع به حوزه بیرون و محیظه‌های علمی سرتاسر دهد و آنچه بتواند این بحث را فعال رساند را اینکه مجمع به حوزه این بحث در آن قابل طرح بود، این است که اصل دغدغه هویت علم مدرن را نسبتی که علم با حوزه فرهنگ دینی، معرفت دینی و فلسفه دینی می‌تواند داشته باشد، این را برای محیظه‌های علمی تبیین کند به این منظور مجمع عالی حکمت اسلامی با نهاد تعاونیکی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها فرازدادی پست تا بتواند از طریق نهاد، در دانشگاه‌های گوناگون کارگاه‌هایی را برگزار کند تا در این کارگاه‌ها به این مسئله توجه شود؛ یعنی نسبت علم با فرهنگ، نسبت علم با دین و این دست مسائل دغدغه ذهنی دانشجویان باشد تا در سطوح علی دانشجویان خودشان راهکارهایی بگذرند.

در دانشگاه‌ها بودیم، ابتدا هدف از برگزاری این کارگاه‌ها را بیان کنید و سپس برنامه‌ها و نتایجی که به دست آمد را تشرییح فرمایید.

آقای پارسانیا، یکی از فعالیت‌هایی که در سال‌های اخیر صورت گرفته شکل‌گیری انجمن‌های علمی است و هم زمان با آنها و با حتی پیش از آن بود که بحث مجمع عالی حکمت اسلامی نیز مطرح شد، دیداری که گروهی از فضلای فعال در حوزه علوم عقلی با رهبری داشتند و تاکیدیانی که در آنچه صورت گرفت زمینه خوبی را برای حرکت منسجم تر و فعال تر عقلی با فکره اکبر در حوزه علمی فراهم گرد تا بتواند با هویتی نهادی و سازمانی، با محیظه‌های مرتبط با علوم عقلی با فضای این فلسفه‌ای که با حوزه معرفت دینی گفت و گو دارند و احتمالاً آن را به جایش می‌کشانند، به صورت فعلی برخورد کند و تعاملاتی داشته باشد. این شاهدۀ در صورتی که این مجموعه شکل گیرد می‌تواند در سطوح جهانی ارتباطات بین‌المللی داشته باشد. به هر حال به طور طبیعی پس از تکوین مجمع عالی حکمت یکی از مسائلی کاتون نظر مجمع، فلسفه‌های مذهبی بود. نسبتی که حکمت اسلامی با علوم گوناگون می‌تواند داشته باشد و تأثیری که می‌تواند در حوزه‌های مختلف علمی به ویژه علوم انسانی بگذارد، فلسفه‌های مذهبی یکی از حلله‌هایی بود که در مجمع عالی حکمت شکل گرفت و نتیجه‌هایی برخوردی داشت و این مجموعه ناکنون پست نشست را تهیه درباره موضوع علم دینی

حکمت در آغاز این نبود که خصافت اندیشه این گونه اجرا شود؛ برنامه را برای این تزارک می‌دیدند که در طول زمینه سال ۸۹-۹۰ در دانشگاه‌های گوناگون دانشجویان مجموعه‌های دانشجویی شناساً کنند یا به قم بیاند و این کارگاهها برایشان گذانش شود. منتها استقبال نهاد موجبه شد که چون طرح مسئله در آستانه شکل‌گیری طرح خصافت بود، بیشتری رشد که به صورت آزمایشی در آنجا اجرا شود. این در حالی بود که برنامه سنته شده بود. لذا در مقام برنامه‌ای حاتمه‌ای قرار گرفت که این برنامه حاتمه‌ای در من کار نبود. پسگوی داشت به اینکه مستولین نهاد اجرا کننده چه میزان دغدغه این مسائل را داشته باشند و همکاری کنند و اساتیدی که به آنجا می‌روند در وضعیتی که پیش اعلام درست شده چه مقدار ارتباطات عمومی فعال و قدرت اینکار داشته باشند تا بتوانند با دانشجویانی که آنجا هستند این ارتباط را برقرار کنند و در زمان خارج از وقت‌نمایی که برای آموزش در نظر گرفته شده، آنها را جمع کنند. این طرح در برخی مکان‌ها بسیار موفق بوده است؛ یعنی جایهایی که هم خود مستولین نهاد هنکاری داشتند و هم اساتیدی که به این منظور فرستاده شده این فرستاد را داشته است؛ یعنی کاه استاد به یک شهرستان دوردست رفته و در آنجا مستقر شده و روابط را برقرار کرده است؛ گاهی نز اساتید در تهران با قم در خانه‌اش منتظر برگزاری کلاس بوده و تنها هنگام برگزاری کلاس به آنجا می‌رفته است؛ او دیگر توانسته به مستول نهاد کمک کند یا خودش فعال در محیط شوده. ما در دو روز آینده نتیجه با حضور اساتید داریم تا این تجربه با حضور مستول ریاست محترم نهاد بازیشی شود. برخی از گزارش‌های رسیده بسیار موفق و در مجموع امیدوار کننده بودند. دانشجویان و قمی متوجه شدند ماهیت این طرح چیست به طور فعال در آن حاضر شدند. بعضی دانشجویان نسبت به مستولیشی که در آن مکان بوده‌اند حضور فعال نزدی

النه در گفت‌وگوهایی که با ریاست محترم نهاد حضور گرفت قرار شد این کار به طور مقلمانی در این خصافت اندیشه و در حاشیه کار آن قرار گردید و چون برنامه‌های خصافت اندیشه بسته شد در برخی مرکز انجام شود، مجمع عالی حکمت حدود سی استاد را انتخاب کرد و یک دور از کارگاه‌ها را برای خود این استادها اجرا کرد و میس با همکاری نهاد طرح خصافت اندیشه این کارگاه‌ها به صورت آزمایشی انجام شد. مجمع به دنبال آن است که بتواند مجموعه‌ای را سازماندهی کند تا بتواند در سطوح مختلف از طبقه‌های علمی و دانشگاهی طرح مسئله و طرح برپش کند. البته اگر این کار پیش برود در سطوح عمیق‌تر دیگری که درون مجمع انجام شده به طور فعال‌تر از طبقه همکاری مرکز بروزهای و آموزشی دانشگاه دنبال شود، یعنی آن حلقه‌ای که به فلسه‌های مضاف می‌بردازد و درباره علم دینی کار می‌کند بتواند در غالب بروزهای این کار را دنبال کند. البته این حلقه فعال بوده و از برخی اساتید دانشگاه، صاحب‌نظر ای که احتمالاً این مسئله مخالف بودند و نز افراد خارج از کشور دعوت‌هایی داشته است. به هر حال این کارهای عمیق می‌تواند زمینه‌های بروزهایی جدی تری را برای عمیق‌تر کردن مباحثت و به دنبال آن ورود به حوزه‌های گوناگون علمی که در افق مسیر کار مجمع قرار دارد فراهم کند؛ یعنی به صورت مبدانی وارد عرصه‌های علمی گوناگون شوند و تظریه‌هایی را که وجود دارد با حضور اندیشه اسلامی بازسازی و بازخوانی کنند؛ تظریه‌های مدرن را متناسب با مبانی ای که از حوزه حکمت اسلامی شکل می‌گیرد بازسازی کنند.

۶ ارزیابی شا از کارگاه‌های برگزار شده در طرح خصافت اندیشه چیست و استقبال دانشجوها چقدر بوده است؟ آقای پارسانیا؛ به دلیل اینکه طرح خود مجمع عالی

دانشمند
است.

اگر مطلب خاصی درباره بحث به نظرتان می‌رسد

لطفاً مایل

آقای پارساییا: من به سهم خودم از دوستان مجتمع تئکر
می‌کنم، به وزیر از هشت مدبره آن که طرح راه‌دادزی آن
کارگاه را تصویب کردند، از مدیریت اجرایی مجتمع، جناب
آقای حراسانی، از دوستانی که در مدیریت کار همراهی
کردند و از استقبال خوبی که مسئول محترم نهاد و ریاست
محترم نهاد نسبت به مسئله داشت، به وعده اینکه احیاناً

به نظر می‌رسید که مجتمع عالی حکمت اسلامی
عزم خود را برای اجرای طرح علمی دینی و بحث علم
دینی جزم کرده است، از مراکز علمی یا مستوان مراکز
علمی برای اجرای این طرح چه انتظاری دارید؟

آقای پارساییا: قاعده‌تاً مدیریت مراکز علمی دینی باید
نسبت به این مسائل نقش تدارکات‌چی داشته باشد. اگر

این مدیریت متوجه هوست فرهنگی علم نباشد و تنها یک
حرکت سخت افزارانه برای توسعه علم دانش باشد، فقط
 مجرای ورود علم مدرن به حوزه فرهنگ دینی جامعه
اسلامی را هموار می‌کند و جون ادبیات علم مدرن ادبیات
سیار منضم و حجمی است، هنگامی که استقرار پایان
فرصت پهلوگیری از ظرفیت‌های علمی بومی برای
سازگاری بین این دو راخفه می‌کند و از بین می‌برد. اگر

این مدیریت مدیریت هوشمندانه‌ای باشد، می‌تواند به
گونه‌ای فعال برخورد کند و جشن ظرفیتی در مجتمع عالی

حکمت وجود دارد؛ جون و پرتوی مجتمع عالی حکمت این
است که در آنجا طلاقی هستند که آشنازی خوبی با حکمت

اسلامی دارند؛ در بحث علم دینی جالش جدی ما این
است که بسته‌ها، زمینه‌ها، پارادایم‌ها و اصول موضوعی
علم مدرن شناخته شود و با اصول موضوعی علم بومی ملا

بازسازی شود. قاعده‌تاً بخشی از استعدادهای جامعه که با
حوزه‌های عقلی علوم اسلامی آشنا هستند می‌توانند در

این حوزه کار آمد پاشند؛ نمی‌گویی همه اما بخشی این گونه
هستند. و این شرط لازم است هرچند کافی باشد. مجتمع

برای این موضوع ظرفیت مناسب دارد و در صورتی که
مدیریت‌های علمی ما متوجه این پاشند، قاعده‌تاً مجمع و
مراکزی مثل آن را فعال خواهد کرد و از این ظرفیت‌ها

استفاده می‌کنند.

در بحث علم دینی باید بسترها زمینه‌ها، پارادایم‌ها و اصول موضوعی علم مدرن شناخته شود و با اصول موضوعی علم بومی ما بازسازی شود

به خاطر فرصت محدود و گاه کم توجهی مستوان دیگر با
دشواری‌های رویدرو می‌شدهم، آنها را به جان خربزند، از
دوستان و استادی که در درون خود طرح فعال بودند، جه
در مدیریت کار و چه در برنامه‌بزی آن تئکر و قدردانی
دارم و به سهم خودم از ایشان تقدیر می‌کنم، افق سیار
روشنی را برای این کار می‌بینم، قاعده‌تاً خوب است که مجتمع
این مجموعه را به لحاظ معنوی حمایت کند تا اینکه به
صورت یک مجموعه گسترد و متنفل در سطوح گوناگون
در آید و تنها در حوزه فرهنگ عمومی نباشد و بتواند در
سطوح عصبی تر نظری تقریب فعال باشد؛ جا دارد مراکز دیگری
که در حوزه می‌توانند به این مسئله پردازند، مانند
پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و مؤسسه آموزش عالی امام
حسین(ره) یا مراکز تحقیقات سرمه و مجموعه‌های دیگری
که وجود دارند، بتوانند در این زمینه فعال باشند.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

۰ در آستانه برگزاری کنگره روز جهانی فلسفه جناب آقای دکتر حداد عادل رئیس کنگره، دکتر اعوانی معاون علمی، دکتر ایمانی معاون اجرائی، رئیس و جمعی از اعضای هیئت مدیره مجمع حکمت اسلامی بصورت جداگانه با حضرات آیات سبحانی و مصباح یزدی دامت برکات‌ها دیدار کردند.

دامت برکات

بیانات حضرت آیت‌الله اعظمی سیاست

بسم الله الرحمن الرحيم و به تسبیح. در آغاز خدمت آقایانی که به مؤسسه امام صادق(ع) تشریف آورده‌اند و چنین موضوع علمی و حیاتی را مطرح کرده‌اند خیر مقدم عرض می‌کنم خوش آمد عرض می‌کنم. چند مسئله باید برای حفظ آبروی په اصطلاح مشارکت حوزه علمیه در همایش رعایت شود. در درجه اول باید محیط آن سخنرانی محیط اسلامی باشد. دوم اینکه پذیرایی به گونه‌ای باشد که با شئون حوزه سازگار باشد.

بنابراین هم از نظر بودجه ، هم از نظر شرکت کنندگان و هم از نظر مجلس و هم از نظر پذیرایی باید کاملاً اسلامی باشد. به ویژه اینکه ما می‌خواهیم فلسفه ملاصدرا را بگوییم، می‌خواهیم بگوییم که انسان‌های وارسته ای بودند که به خارستان دنیا وارد شدند اما خاری بر پذنشان فرو نرفت. اینها به اصطلاح رنگ و روغن مجلس است . اما اگر بخواهیم مجلس مفید باشد . باید موضوعات مشخص باشد و این گونه نباشد که هر کسی باید و درباره فلسفه صحبت کند. اگر کسی بخواهد فلسفه بوجی را مطرح کند بگویید این هم یک نوعی از فلسفه است یا فلسفه مارکس را باید و در اینجا پاسخ این صحبت را مطرح کند. تا شما باید پاسخ این صحبت را بدھید مشکل ایجاد می‌کند. سخنرانی‌ها و مقالات آنها باید به گونه‌ای باشد که دست کم در مسیر همان ماوراء الطیبیه باشد. ما نمی‌توانیم بگوییم مجلس ما مجلسی آزاد است. هر کس هرچه بخواهد بگوید اشکالی ندارد.

این ممکن است در سوتیس خریدار داشته باشد ولی این سبک آزادی در ایران خریدار ندارد به ویژه برای حوزه‌یان مشکل زامی شود. موضوعاتی که آقایان می‌خواهند بحث کنند، چه خارجی چه داخلی دست کم در مسیر همان معنویت . اثبات صانع . ماوراء طبیعت یا مربوط به تعلیم و تربیت باشد و خلاصه‌ی با اسلام یا شرایع آسمانی دیگر نوعی ارتباط داشته باشد . واما اگر موضوعات مشخص باشد به گفته حضرت امام خمینی (ره) زمانی که پنده مسائل فلسفی را از ایشان می‌رسیدم می‌گفت: انا بعید العهد من هذه المسائل .. ما هم یک کمی ببعید العهد هستیم : ولی در عین حال ما هم می‌توانیم یک نمکی در این آش بربزیم و مقاله‌ای متناسب بنویسیم و زحمت ترجمه‌اش را به یکی از آقایان بدهیم. این مهم است که مقالاتی که حوزوی و فارسی هستند تا مترجم بخواهد آنها را ترجمه کند محو می‌شود و بار معنایش را از دست می‌دهد. من گاهی ترجمه‌هایی را دیده‌ام که خیلی کافی و گویانیست . اگر بشود این مقالات زودتر ترجمه شوند خیلی مفهومتر و بهتر است نسبت به اینکه مترجمی که تنها ادبیات انگلیسی را می‌داند اما از محظوظ سر در نیاورد، آنها را ترجمه کند. تا اینجا من با این امر موافقت می‌کنم.

تذاریث بیانات حضرت آیت الله مصباح یزدی دامت برگانه

من این را واقعاً از ته دل می‌گویم و ایشان از مقاومت عالم اسلام می‌دانم و متفهم که دست ایشان را بسوسه به طور معمول هر وقت خدمت ایشان ترقیاب می‌نمود، سعی می‌کردند و در تدوین این مجموعه نوشته مهندی داشتند و از شخصیت‌های بر جسته‌ای که واقعاً مایه فخر کشور هستند همچنین از سایر عزیزان؛ به طور غایبی از حضرت آیت الله جوادی که انتشار جهان اسلام هستند و دست ما به دامن ایشان نمی‌رسد و خوشحالیم که آقازاده‌هاشان حضور دارند و ما بموی گل را از گلاب استحمام می‌کنیم؛ حالا اگر آقایان اتفاق نمایند انگلی بیشتر ما را در جزیران پگذارند نا در این فرصت از نظر آقایان بیشتر بهر مدت شویم، اما درباره اظهار لطفی که فرمودند، حقیقتاً مایه شرمندگی بندۀ است.

حالا اگر ما اینجا برای جند بجهه طلبی بعثت فلسفی مطرح می‌کنیم و سره‌همه‌شدنی می‌کنیم، معناش این نیست که نام بندۀ در کنار حضرت آیت الله جوادی آملی برده شود؛

بسم الله الرحمن الرحيم، از حسن نظر شما و الطاف ذیرنه و مسر شما سپاسگزاری می‌کنیم و همین طور از جانب افای دکتر اعرابی که سال‌ها از حضورستان استفاده می‌کردند و در تدوین این مجموعه نوشته مهندی داشتند و از شخصیت‌های بر جسته‌ای که واقعاً مایه فخر کشور هستند همچنین از سایر عزیزان؛ به طور غایبی از حضرت آیت الله جوادی که انتشار جهان اسلام هستند و دست ما به دامن ایشان نمی‌رسد و خوشحالیم که آقازاده‌هاشان حضور دارند و ما بموی گل را از گلاب استحمام می‌کنیم؛ حالا اگر آقایان اتفاق نمایند انگلی بیشتر ما را در جزیران پگذارند نا در این فرصت از نظر آقایان بیشتر بهر مدت شویم، اما درباره اظهار لطفی که فرمودند، حقیقتاً مایه شرمندگی بندۀ است.

حالا اگر ما اینجا برای جند بجهه طلبی بعثت فلسفی مطرح می‌کنیم و سره‌همه‌شدنی می‌کنیم، معناش این نیست که نام

آیت الله مصباح پزدی :

حضرت آیت الله جوادی اخخار چهان اسلام
می پاهدو باید اپهان به دهها هداساده هود

در عصر حاضر ریاست فلسفه اسلامی با
حضرت آیت الله جوادی املی می پاهد

ایشان در فلسفه سال‌ها با آقای جوادی همراهت بودند.
ایشان می‌آمد در حجره حاج آفای جوادی و ساعتها
اسفار و کاهی شنا و مباحث دیگر را می‌خواندند و اصلًا
خسته نمی‌شدند. ایشان در بحث فلسفه و تحقیق و
فیلسوفی دیگر هم همین گونه بود؛ اما چون محروم کارشان
بیشتر فلسفه بود اسلام‌احساس خستگی نمی‌گردند. عضوری
با این پاکی با این حدافت با این فهم با این استعداد با این
پستکاری با این تفاکرها می‌توان پاکت. متأسفانه دنیا ایشان را
نمی‌شناسد و نمی‌تواند هم بستاند. اصلًا چون در این فضا
نشستند، طرفت مناسی است که ما افلأً چنین
تخصیص‌هایی که نعمت‌های خدایی هستند برای جامعه
معزوفی کنیم، باید شرحی از زندگی ایشان بر طوری رساناً از
شود تا ایشان شناخته شود. بیشتر افرادی که ایشان را
می‌شناسند از طریق درس تفسیر ایشان و به واسطه اینکه در
تلوزیون پخش می‌شود می‌شناسند؛ اما قدرت فلسفی
ایشان، عمق مطالعاتشان، احاطه ایشان بر مباحث گوناگون
فلسفی و عرقی ایرانی است که کسی درست از آنها سر
در نمی‌آورد. این فرصتی است که این کار انجام شود و
ایشان معزوفی شوند.

بنده از ته دل خیلی خوشحال هستم و دعا می‌کنم که خدا
توقفات ایشان را تبادل کند و این کار را به نحو تیکو به
یابان برسانند. افزودن بر فعالیت‌های دیگری که در زمینه
فلسفه، فقه، اصول و سایر علوم دارند. تنها چیزی که
می‌تواند مجوز این باشد که مثلاً بنده هم در این محل
شرکت بکنم این است که قدر بزرگان شناخته شود از باب
معرف الائمه با تقدیماً معلوم می‌شود که واقعًا آقای
جوادی بعضی جی خضرت آیت الله سیاهی هم جایگاه
خودشان را دارند و از قدیمی ترین شاگردان مرحوم امام
(رضوان الله عليه) هستند؛ هم در فلسفه، هم در اصول
پخصوص و هم در فقه، شخص برجسته‌ای هستند. بنابراین
اگر از مأکاری برآید و عرض کنم خدمتی به عنوان یک
شاگردی از حضرت آیت الله جوادی باید از اینه خدمتی
یکیم، ریاست فلسفه اسلامی در عصر حاضر با ایشان
است. حضرت عالی بادخان هست و توجه دارید که مرحوم
میرداماد هرگاه از این سیاست باید می‌گوید: قال شریکان
لئی ریاست فلسفه اسلامیه، شریکان لئی ریاست الفلسفه.
اصل را ریاست خودش می‌داند می‌گوید این سیاست هم
شریک ماست. حالا با این تلاس مسر و بیگر و
عاشقانه‌ای که ایشان درباره کار علمی و تحقیق دارد واقعًا
اصل در ریاست فلسفه اسلام در این عصر با آقای جوادی
است. من ایشان را تازه نمی‌شناسم از وقتی که ما در
مدرسه حججه بودیم حجره ما در طبقه دوم و مشرف بر
حجره ایشان بود؛ کار ایشان را می‌توانستیم چیز کنیم.
سه‌ها معمولاً تازه‌بیکی‌های تیم‌تسب مشغول مطالعه بودند.
روز هم ما هیچ گاه ایشان را در فراغت ندیدیم، فقط سر
درس چند دقیقه‌ای زودتر می‌آمدند و یک گب و مراحتی
با دوستان می‌گردند و گرنه کار ایشان مطالعه با تدریس و
با بحث بود یکی از کسانی که با ایشان هم درس بود،
حالا بادی هم از ایشان گردد باشیم شهید مرحوم آقای
حیدری بود.

یک برگامه سنجیده، معنده و بخته داشتند و مشی بسیار حکیمانه‌ای به ویژه در برابر اعتراضاتی که می‌شد و فعالیت‌هایی که علیه ادامه درس ایستان شد؛ حتی از سوی بیت مرحوم آیت‌الله بروجردی اذمانتی شد و ایستان آتجان حکیمانه برخورد کردند که خود مرحوم آیت‌الله بروجردی فرمودند که شما هر چه را که وظیفه خود می‌دانید عملی کنید و هیچ‌کدام دیگر آین‌گونه نقشی را نداشتند و اگر آین رفتار مرحوم آقای طباطبائی و این تدبیر حکیمانه ایستان نبود که البته ناشی از اخلاص بیش از اندازه ایستان بود، آین فلسفه آین‌گونه در قم رواج نمی‌پافت، فقط موجی ایجاد می‌شد. رواجی می‌پافت و بسی به خاموشی می‌گرسد. از آن زمان به بعد دیگر در قم آتجان مخالفت چشم‌گیری با فلسفه نشود؛ گاهی ام اگر چیزی‌ای در گوش و کنار گفته می‌شود در خور نوچه نیست، در صورتی که پیشتر آین‌گونه نبود برخورد هایی که حتی با خود امام و فرزندان امام می‌کردند به خاطر انساب، با فلسفه با این برخوردی که نسبت به آقای طباطبائی دارد و کتاب‌های ایستان و شاگردان ایستان اصلًا قابل مقایسه نیست و این خوب البته یس از فضل الهی، مرهون تدبیر و رفتار حکیمانه و بخته ایستان است و نباید فراموش شود اگر ما ایستان را احیا کننده فلسفه در عصر حاضر بدانیم، گراف نکنیم، البته در کنارش مرحوم آقای مطهري و دیگران هم بودند ولی به

این انتشار باید شامل شاگردان و امثال بلده هم شود که وقتی چنین استادی داریم، بر «اکرم العلامه» آن ما را هم می‌گیرد و الا اینکه ملا لائق باشیم در کنار ایستان بگوییم اول ایستان و دوم فلاشی، این تضییع حق ایستان است و ایشان الله که خدای متعالی به شما توفيق دهد که از فرست بیش آمدۀ برای ایوان حق علم حق معرفت، حق توحید، حق اسلام و حق انقلاب پهنه‌مند شود.

نکته دیگر اینکه باید نقش مرحوم علامه طباطبائی را در احیاء فلسفه اسلامی بیان کنیم، خبّ حمه می‌دانیم که در فرن اخیر که گرایش‌های گوناگون و منشاء‌ای احیاناً در حوزه‌های روحانیت شیعه وجود داشته و افرادی بوده‌اند که برای احیاء فلسفه اسلامی و زندگانی داشتن آن اقدامات خوبی انجام داده‌اند و با روی آن از جمله خود حضرت امام ارضان از نثار علیها و مرحوم آقای آشتیانی و دیگران؛ مرحوم آشتیانی که اخیراً فوت شده‌اند تبریز نقش مهمی در این زمینه داشتند و به ویژه در مشهد؛ اما منتظرم آشتیانی ایستان بود، آمریزا مهدی آشتیانی که ایستان چند سال هم در قم تشریف داشتند و حوزه تشکیل دادند و آقای آمریزا احمد هم نقش خودشان را در هرمان داشتند، اینها بزرگانی بودند که واقعًا ناشناخته هستند و بسیاری از علمی‌های ما اسلامی‌شناسند شاید ایستان را هم ندانند ولی هیچ‌کدام نقشان مثل نقش علامه طباطبائی از ارضان الله نهانی ندانندند.

چرا باید حرتفی برند که کسانی در برابر او موضع بگیرند و این را یک نقطه ضعیت برایش نمایی کنند؟ در گوشه و کار این گونه افراد وجود دارند، با این وجود چرا آنها باید اقدام به چنین کاری کند و بر آن اصرار ورزند؟ حتی شنیدم در این زمینه کمایش گفت و گویی با برخی از مراجع داشتند و ایشان توضیح دادند که این کار اهمیت دارد و باید انجام شود، این کار بسیار بزرگی است و به نظر پنده جا دارد که باز حالا خودمان بدانیم دست کم پیش خودمان از این کار قادر دانی کنیم؛ حالا چه اندازه صحیح پاشند در جلسات هم گفته شود و اشاره‌ای نمود یا نه، من عقلم نمی‌رسد، هرچه خوده آفایان صلاح بدانند؛ اما ما در مقام یک طبله وظیفه

دارم فراموش نکنم که این کار بسیار بزرگی است، شنا کدام مرجع را می‌شناسید که چنین نقصی را ایفا کرده بایشد؛ یعنی به خودش جرأت دهد که باید در این مسئله اتفاقاً نظر گند؛ آن هم با نایابی بسیار و در سختترانی عمومی، حالا اگر بکبار یک جایی سفارش می‌کرد یا زیبک حرفست، اما ایشان در سختترانی عمومی بازهای درباره فلسفه و تشویق طبله‌ها به اینکه فلسفه را ادبی کنند و فلسفه ضروری دارد و حتی با مراجع در این زمینه بحث کردند، این کار بسیار بزرگی است، به نظر من این است که اگر جا داشته باشد و فرضی پیش بباید باید از ایشان قدردانی کرد.

دانستنی بود که مادر آمد که به مرحوم آقای طباطبائی هم مربوط می‌شود که باز شکر نعمت وجود مقام معظم رهبری است؛ خدای متعالی چه کسی به ما داده است؛ بیک وقت خود ایشان می‌فرمودند که من این را از لب‌های خود ایشان

حمایت مقام معظم رهبری از فلسفه یک کار بسیار شجاعانه و یک وظیفه الهی است که از اخلاص کامل ایشان سرجشمه گرفته است

هر حال محور ایشان بود؛ ایشان بود که بر جم فلسفه را به دست گرفت و نا آخر آن را به زمین نگذاشت و پس از آن هم الحمدله جانشین شایسته ایشان حضرت آیت الله جوادی به همین نحو راه ایشان را ادامه می‌دهد. خدا انشاعله در جات آقای طباطبائی را عالی تر کند و به طول عمر و توفیقات آقای جوادی بپزاید.

بنده وظیفه خود می‌دانم که از نقش مقام معظم رهبری در تأیید فلسفه، سیمانه شکر کنم و برای ایشان دعا کنم، مسئله اینجاست که اگر اسایید دانشگاه از فلسفه بحث کنند مشکلی را اجاد نمی‌کند؛ اسایید حوزه هم بک کسی است؛ استاد فلسفه در حوزه است و درس خودش را می‌گویند این حمایت کردن اواز فلسفه و تأییدش مشکلی ایجاد نمی‌کند؛ اما بک کسی در آن مقامی که ایشان دارند، به حکم پدری و خلاصه اشراف کاملی که بر همه جهات کشور دارند و باید همه جهات را در نظر بگیرند ترجیح و تبدیل کنند تا یک سختی بگویند و حرکتی انجام بدند. در مقام مرجعیت، در مقام رهبری، آن هم کسی که خودش از مشهد برخاسته، این چنین عرض کنم این که کار بسیار شجاعانه‌ای است و کاری است که بنده همچ نسبتی دیگر برای آن ندارم بجز انجام یک وظیفه الهی که از اخلاص کامل ایشان سرجشمه گرفته است؛ ولی هیچ لزومی نداشت که ایشان در این باره صحبت کنند؛ اگر صحبت نمی‌کردند به مرجعیت ایشان بر می‌خورد و نه به رهبری شان.

آقای دکتر حداد امتحانات پیاساری دارد.
آن شما را خدا به همه ما توفيق خدمت مقبول مرحمت کند
بندۀ حسینانه از همه عزیزان تشکر می‌کنم. امیدوارم که
آن آغازی پاپند برای استفاده بیشتر ما از حضور همه
عزیزان.

شیدم بی واسطه فرمودند من هر شب بک سوره فتح (انا
فتحنا) می‌خوانم توایش را هر شب به روح آقای طباطبائی
و برادرشان هدیه می‌کنم.

امیدوارم خدای متعال به همه ما توفيق دهد که به برگت
این انقلاب و خون‌هایی که برای احیای اسلام و ارزش‌های
اسلامی ما نثار شده است، برای شکرانه این شمعت بنوایم
قدم‌هایی برداریم و فرسته‌ها را غصیت شماریم تا هم ایمان
دین کرده باشیم و هم بهره بیشتری از این فرسته تعبییان
شود؛ چون معلوم نیست این فرسته‌ها ناکنی ادامه باید و
این تعصت‌ها همچنان استمرار داشته باشد.

باز تکه‌ای به بام آمد، از جناب آقای دکتر حداد، آقایان
ایران را با همان سخراوی که بیش از چهل سال پیش در
 مؤسسه در راه حقیقت داشتند می‌شناسند به نظر آقای
قاضی هم تشریف داشتند. آقای حداد در آنجا فرمودند که
فلسفه مثل هوایی است که آدم تنفس می‌کند. گاهی متوجه
نیست که یک موجودی هست، به او احاطه دارد، از آن
استفاده می‌کند و حیاتش به آن وابسته است. هر دانشمندی
در هر علمی و در هر موضوع فرهنگی حررقی بزند و فکری
می‌کند، یا مش به فلسفه بند است. باید به این توجه داشته
باشد که این مبنای فلسفی دارد یا نه؟ مثل هوایی است که
دانشمند باید از آن استناد کند تا بتواند کار خود را اقامه
ددهد تشبیه و بیان بسیار جالبی بود؛ خدا حفظشان کن.

گزارش دکتر حمیدرضا کرمانشاهی

از کنفرانس روز سیاست و فلسفه

دامت بر کانتما

در محضر حضرات آیات سیاحتی و مصباح یزدی

آنها یذیر خفتند که در ایران کنگره‌ای برگزار شود. بوسکو هم چون سازمان فرهنگی، تربیتی و علمی سازمان ملل متعدد است سیاست به ارتقا فلسفی با حوزه‌های فرهنگ، علم، هنر، تعلم و تربیت نظر دارد، نه به فلسفه به ما هو فلسفه، فلسفه محض و استدلال‌های عقلی محض، چون آنها کار مؤسسات دانشگاهی است. این است که خواسته‌دان نظر مغلوب به عمل و با توجه به تأثیر نظر در عمل کنگره‌ای برگزار شود، سزده موضوع ذیل این عنوان کلی مشخص شده و فرار است که انشاء‌الله در تاریخ می‌آیان و اول و دوم آذر ماه اینده این کنگره در محل کتابخانه ملی تهران برگزار شود، با توجه به سنت تبرومند فلسفه اسلامی در ایران که هیچ وقت قطع نشده و امروز به لطف الهی از همینه با انتشارتر است، ما در بحث‌های خودمان در سیاست‌گذاری تصمیم گرفتیم که این کنگره را به فرستی برای معرفی بنیه و ظریف فلسفی در ایران تبدیل و به همین دلیل به مشارکت حوزه‌های علمی، بوزیر حوزه علمیه قم جسم امید بستیم و

بسم الله الرحمن الرحيم، از اینکه توفيق زیارت سهارا پیدا کردیم بسیار خوشحالیم. در خدمت جناب آقای دکتر اعوانی معاون علمی کنگره و وزیر جهانی فلسفه و جناب آقای دکتر ایمانی دیر اجرای این کمیته هستیم. شاید اجمالاً در جریان باشید که بوسکو چند سالی است روزی را به نام روز جهانی فلسفه معین کرده و در این روز فلسفه‌دان در یکی از کشورهای جهان کنگره‌ای به نام روز جهانی فلسفه برپا می‌کنند. تا به حال شش کنگره با این عنوان در دنیا برگزار شده که آخرین سال گذشته در مسکو بوده است؛ و هنوز هیچ کشوری در آسیا میزبان آن نبوده است. اساساً برای نخستین باره به آسیا و در آسیا به ایران این فرصت داده شده تا بر پا کننده این کنگره باشد از حدود دو سال پیش جناب آقای دکتر اعوانی زحمات بسیاری متحمل شدند و با آشنایی‌ها و ارتباطاتی که داشتند، تلاش کردند و با عنوان فلسفه نظر و عمل برای این کنگره موافقت شده است.

امروز سنت نیرومند فلسفه
اسلامی در ایران از همینه با
نشاط تر است

علومی که همه کمیسیون‌های علمی گرده هم هستند از حضرت عالی بهره‌مند شویم، چنین در خواستی از حضرت آیت الله جوادی هم شده است و ایشان هم اجابت گردند و مقالاتشان را هم فرستادند. از خدمت حضرت عالی هم در خواست می‌کنیم که به هر صورتی که صلاح می‌دانید را بهره‌مند سازیم تا از افاضات شما در این نکنگره سعاده کنیم.

اشایه می کنتم که قرار است در کنار جلسات سخنرانی و این جلسات فرعی که ذیل هر عنوان تشکیل خواهد شد، تبادل کارهای هم به صورت جنی عرضه شود که انتشارات فلسفی ایران را به مهمان های خارجی معرفی کند. ما در نظر داریم که در این تبادلگاه، در نوع شنکیک الحاجم دهنم: یکی شنکیک به حسب مؤسسه؛ یعنی هر مؤسسه ای آثار فلسفی خودش را عرضه کند و غرفه ای به نام آن مؤسسه داشته باشیم؛ یکی هم بر اساس نوع کتاب، برای شونده تجدید چاپ یا تصویح انتقادی آثار قدیمی فلالسه اسلامی، تأثیرات معاصر در باب فلالسه اسلامی. تأثیرات در باب فلالسه عرب و با ترجمه متون اصلی فلالسه عرب به زبان فارسی و مجلاتی که در ایران به زبان فارسی در باب فلالسه منتشر می شود که آمار اینها در حدود چهل مجله است و همین طور پایان نامه های دکتری که در ایران گذشتند حالا در حوزه با در دانشگاه و همه این عنوانی به زبان انگلیسی ترجمه شود تا اینکه مهمان ها بدانند با کشوری سروکار دارند که فلالسه در آن جدی است و اینطور ثبت که فقط حالا یک حرفی زده شود، پنه در سال ۱۳۵۲ به دانشگاه الگر هند که به دانشگاه اسلامی

و خوشبختانه وجود مجمع عالی حکمت اسلامی که ذیر نظر حضرات عالی و حضرت آیت الله جوادی ابن مجتمع کار ما را آسان کرد، یعنی به تمام مؤسّسات حوزه‌ی اعلام کرده‌ی که کارشان با مجمع عالی پاشد و ارتباط همه آنها با سایر طرقی مجمع صورت گیرد. اعضای هیأت مدیره از جمله حضرت آقای فیاضی، آقای یارسالیا که بیشتر تهران شتریف می‌آوردند و دوستان دیگر نیز لطف فراوانی کردند. موابق انسانی و معجنی هم که از گذشته تسبیح به پندت داشتند بسیار مؤثر بود. الحمدله کار پیش رفته و آن شاهد این کنگره برگزار می‌شود. نکته‌ای هم که از نظر سیاسی در خور ڈک است اینکه از وقتی شده که قرار است در ایران چنین کنگره‌ای برگزار شود، این حضرات ضد انقلاب و سوسه اتفاق داند که کاری کنند این اتفاق نیفتند. یک سنتستانی اینجا و آنجا نامه برآورده‌اند که آنها و از این صحت‌ها، که البته جای نگرفتی نیست. ولی به هر حال برای آنها که می‌کوشند چهره غیرمعقولی از ایران ترسیم کنند، برگزاری کنگره جهانی فلسفه در ایران و اینکه مثلاً یک‌صد فلسفه درجه یک دنیا به ایران باید و در بینجا مقابل بخواهند بسیار دشوار است.

علی این حال در تهران یک شورای سیاست‌گذاری داریم که پندت در خدمت آقای دکتر اموزانی، آقای دکتر ایمانی، آقای دکتر داوری و آقای دکتر جواد لای‌جانی هست و در زیارت کلیات مسائل پنهان می‌کنیم؛ یک هیأت علمی که از حوزه و دالشگان گرد هم آمده‌اند و بعثت‌های گوناگون را تقسیم‌بندی می‌کنند. در حوزه نیز گزارش خواهند داد که تعداد معتبری به مقاله فراهم شده است. هدف از این تقدیمی که دادیم این بود که هم اصل موضوع را برای شما شرح داده باشیم و هم شناختی و کیفی درخواست کنیم که در مقام سخنران کلیدی این کنگره، در یکی از جلسات مجمع

حقیقت اسلام و انقلاب اسلامی را درین دانشگاه پاشد. قطعاً حضور حضرت عالی و عرضه مقاله‌ای از سوی شما بر اهمیت این کنگره خواهد افزود.

نکته‌ای که پنده تاکرده خدمتمن غرض می‌کنم و بیشتر هم بدان اشاره کردم این است که اگر سخنرانی حضرت عالی به حوزه وزیری معطوف باشد متلاً معطوف به حوزه‌ای مثل اخلاق پاشد و از نگاه فلسفی به مسئله اخلاق ناساست یا دین نظر شود؛ در این صورت با این کنگره و با نوع نگاه بوسکو شائیت دارد؛ قطعاً هم این کار انشامنه به پنهان شکل صورت خواهد گرفت. مجدداً به حضور جنبه‌ای اصرار می‌کنیم و حضور شما را در این جام و ظیمه‌ای که جمهوری اسلامی بر عهده ما گذاشته موجب دلگرمی خود می‌دانیم؛ و دعا دعا کنید که این شادکار از آفات مصون باشیم.

البک مشهور است رفته بود؛ در دانشکده الهیات این دانشگاه پرسیدم شما فلسفه درس می‌دهید؟ گفتند بله ما فلسفه هم ندریس می‌کنیم گفتم متن فلسفی چه درس می‌دهید؟ گفتند تاریخ فلسفه اسلام دیگر. یعنی گفت ذلک مبلغنا من العلم؛ یعنی هندی که آن اندازه در باب ملاحدرا از برآمود آورده وضعی این گونه است که در دانشگاه اسلامی اشر متن تاریخ فلسفه‌ای که دیگر هندی نوشته و صدھا ابراد به آن وارد است ندریس می‌شود وضع فلسفه در برخی از کشورها این گونه شده است البته ایران در این زمینه جدی، مستمر، پاپشاط و زنده است. این شامنه با نیاش دکتر اعوانی و دکتر ایمانی این کار مدیریت شود و جهات فرعی آن نیز در نظر گرفته شود و با انتظار مساعدی اعضای جمیع دارند و وفاقي که فی الحمدلل وجود دارد. ایندوارم برگزاری این کنگره آبرومندی کشور و در

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم، بسم الله الرحمن الرحيم، از
اینکه ما را به حضور مبارک پذیرفته من شکریم رسیده به
خدمت جنابالله را سعادتی بزرگ می داشم و امیدوارم باز
هم این سعادت دست پنهان که در خدمت شما باشم، البته
جناب دکتر حداد عادل گفتند که بنده بر من چند حاشیه
برنم؛ یعنی ایشان من را به طور کامل گفتند، از سال
۲۰۰۲ بوتکو دریافت که قلسه خلیلی بهم است؛ یعنی
به آن برداخته شم شود، بنابراین روزی را یا عتوان روز
جهانی فلسفة اعلام کرد، این روز در سومین هفته اکتبر،
تیریا اول اخیر آبان، واقع شده است و سه سال اول را در خود
مرکز بوتکو در مقر بارس برگزار کرده و سال‌های بعد
را به چند کشور واگذار کرده است که حتی مراکش و ترکیه
هم در بین آنها بودند ولی دو سال پیش در ایتالیا، پاریس
در رویه بوده و ما اینها را در تهران برگزار کردیم، به
مناسبات مراسmi که برای مولانا برگزار شده بود به مسکو
رفتیم، من پیشنهاد کردم که تحقیقی کنیم تا بینهم شرایط
برگزاری این نکره جگونه است و تحقیق کردم و وضعت
ایران را برای ایشان شرح دادم و گفتیم اگر ما نهادنا یکنین این
فرصت را به ما می‌دهید؟ گفتند حالا شما بنویسید، ما در
آغاز شرح مفصلی در حدود ۱۰ - ۱۵ صفحه به انگلیسی
نوشتیم و درباره وضعیت ایران در گشته، بزرگان و
مکتب‌های مان و اینکه به صورت واقعاً زنده به صورت
تاریخی و از اسناد به تأکید انتقال یافته است، حتی گفتم
که ما در ایران اساتیدی داریم که نام اسناد خود را نا
آن سینا می‌دانند؛ مکتب‌های گوناگون و شرح‌های مختلف
و اسناید بزرگ هر یک از اسناید شاگردانی داشتند که
هر کدام از اینها در شرح‌های خودشان مکتب‌ستان را زنده
نگه داشتند، شرحی مفصل خوب شدند و فرار شد که نکره
سال ۲۰۱۲ را به ما واگذار کنند، من گفتم که معلوم نیست
تا آن موقع زنده هستم یا نه اگر ممکن است این فرصت را

گزالت

دکتر اعوانی

معادل علمی نکره روز جهانی
فلسفه

سطح بالایی قرار دارند. معنی شده که تقریباً این پنج فاره بک نوع تعاوی پاشد: بعضی طوری پیشنهاد کرد هم از آمریکا پاشند ما از اروپا پاشند البته از آمریکا و اروپا نیز هستند از آسیا هم همین طور معنی شده از کشورهای اسلامی خلبان معنی شده که فوت و آن فلسفة اسلامی اما به هر تقدیر هر کشوری که این را برگزار می کند معنی می کند آنچه را که دارد به بهترین شکل عرضه کند و اقمار کشورهای آسیایی و هیچ کشور دیگری که انداده ایران در فلسفة قوی نیست. پنایران بحمدتی یا همکاری حوزه، همچنین اساتیدی که در خارج از ایران در زمینه فلسفة اسلامی کار کرده‌اند همکاری سیار خوبی ایجاد شده است. از کشورهای اسلامی از شمال آفریقا، مالزی، هند، ترکیه و دیگر کشورهایی که در زمینه فلسفه کار کرده‌اند بخش درخور نوجوه اعلام همکاری کرده‌اند که امیدواریم شمار آنها از صد نفر قرائت رود. تاکنون حدود ۶۰ - ۶۴ نفر تقاضای ویزا کرده‌اند. امیدواریم پذیرفته شدند و وزارت اتّهای امور خارجه سازمان خواهد شد. امیدواریم که این شما الله با دعای خیر حضرت عالی و به ویزه با تشریف فرمایی و شرکت شما در یک سخنرانی کلیدی از وجودتان بجزءیت شویم و این مایه قصر ما خواهد بود.

بکی دو سال زودتر به ما پیوسته، و آنها هم سال ۲۰۱۰ را تصویب کردند، دو سال پیش و الحمد لله همان طور که جناب استاد دکتر حداد عادل فرمودند کار سیار خوب پیش می رود و مجمع عالی حکمت در قم که تحت اشراف و ریاست حضرت عالی آیت الله جوادی آملی و همچنین آیت الله سیحانی است نیز همت گمارده و زحمات بسیاری کشیده‌اند و نایاب حال یکصد مقاله ارائه داده شده و قرار است ۱۵۰ مقاله دیگر نیز ارائه شود. سیار خوب است که این مسئله در قم تحریک ایجاد گردد و موجب شده است که شمار بیشتری از این مقالات عرضه و جای شود و سیار عالی است که در سطح دانشگاه‌ها نیز همین گونه بوده است. به هر چهت با اینکه دانشگاه تعطیل بوده، در تایستان بعضی دانشگاه‌ها و برخی اساتید را شناسایی کردیم و افراد را در سیزده محوری که با موضوع در ارتباط است شناسایی کردیم و مناسب با هر محور رئیس برگزیدیم که واقعاً توانایی این کار را داشته باشد و بستر آنها خود آن مجمع علمی تعیین کرده مجمع علمی حالاً آنکه مثلاً حسامت بوده آنچه مطرح شده و آنچه به هر تقدیر و الحمد لله سطح مقالات سیار خوب است. مقالات بسیاری به دست ما رسیده و آمده، مهمان‌های خارجی نیز استقبال خوبی کردند. جناب آقای دکتر حداد عادل فرمودند که از زبانی که به ایران این فرصت داده شد تحریک سیار عجیب و غریب سیاسی به وجود آمده و هنوز هم ادامه دارد مخالفان و ضد القاب این فرصت را تحریک کردند که شما باید این را فرصت از ایران پیکرید، جرا این حق را به ایران دادید؛ و این دست صحبت‌ها هنوز هم ادامه دارد اما الحمد لله اینها که در آغاز مخالفت کردند در حال حاضر به ما پیوسته‌اند؛ بعضی خانی از اینها به ما پیوسته‌اند و به ایران خواهند آمد و پذیرفته‌اند که بعضی از اینها افراد سیار خوبی هستند و در

کنوارشی از فعالیتهای مجمع عالی حکمت اسلامی

**در خصوص کنکره روز جهانی فلسفه
توسط حجت الاسلام و المسلمین ~~علیه السلام~~
دبیر مجمع عالی حکمت اسلامی
در محضر آیت الله صبیاح یزدی**

که ملاسی با چهل مقاله بنوایم ارائه کنیم، اما نای ب حال
یخدانه بیشتر از صد مقاله به دست ما رسیده و تعداد
زیادی از آنها سطح بسیار خوبی دارد و الحمدله این دور
گنده بوده است و همان هم که در خدمت آفای حداد و
اعوانی و اینها همکاری بسیار خوب و مستمر بوده
ان شامانه از آن به بعد هم هست و حتی ما قصصم داریم که
قبل از همایش اصلی یک پیش همایش در قم برگزار کنیم
تحت عنوان دین و فلسفه زیر مجموعه های اخلاقی و
معنویت و سیاست که باز خدمتمنان می دیسم و شرح آن را
عرض می کنیم و بعد بهجت معرفی بزرگانمان است، به ویژه
معاصرین که بنا داریم به صورت های بسیار خوب، آثار
فعالیت ها و همچنین حوزه کارشناس را معرفی کنیم ان شامانه
حتماً این کار را انجام دهیم و معرفی شود هم آثار، هم
شرح حال، هم فرمایش که فرمودید که بسیار هم به جای بود
مورد توجه است، ان شامانه باز رهنمودی باشد ما استفاده
بکنیم و به هر صورت تا آن به لطف و عنایت الهی کار را
پیش برداشیم ما خودمان هم باورمن نمی شد که در قم و با
آن فرست کم بنوایم این گونه پیش برویم الحمدله ووند
کار بسیار خوب بود و حضور شما در پیش همایش و به
ویژه در همایش اصلی، باخت دلگرمی ما و عظمت کار
خواهد شد، این است که باز هم می خواهیم که ان شامانه در
خدمت حضرت عالی و دیگر اساتید باشیم،
السلام علیکم و رحمه الله و رکانه

بسم الله الرحمن الرحيم وبه شئعين الله خير ناصر و معين
وصلى الله على محمد وآل الله الطاهرين، او لا شکر می کنم
که توفیقی شد خدمت حضرت عالی رسیدم و بیشتر هم باید
خدمت شما بررسیم، همین نظرات حضرت عالی و جانب
آفای حجاجی و آفای سیحانی و حضور جانب آفای
فیاضی در هیأت مدیره موجب شد که کار مریبوظ به قم را
جانب آفای حداد و دست الدنیار کاری منحصر آیه مجمع
سیارند تا در مقام محور تمام مرکزی که در قم قرار گردید
و دانشگاهها و مرکز علمی مرتبط با مجمع در حقیقت با
همایش جهانی فلسفه مرتبط شوند، این جایگاه رفیع هم
به لحاظ توجیهی که حود مقام معظم رهبری به مجمع دارند
و هم به خاطر نظرات حضرات آیانی که در خدمتمنان
هستیم حاصل شد، و الحمدله از ذمایتی که این مسئولیت به
مجمع سپرده شد با تمام فواهم هیأت مدیره هم هیأت
سیاست گذاری تشکیل داد و سیس با مرکزی که قرار شد
با آنها همکاری کند و جانب آفای حداد هم به همه آنها
نامه داد و آنها هم به تمام مرکز علمی قم که نام آنها را
بیان نمی کنند نماینده معرفی کردند و با اینکه تاسیان و
تعطیلی در پیش بود پلا فاصله کمیته ای تشکیل دادیم، ولی
با هشت همه عزیزان هیأت مدیره و دیگران، به ویژه مدیر
اجرایی جانب آفای خراسانی که بسیار جدی و مستمر
یگر سائل بودند؛ والحمدله ما ده جلسه که به علی
برگزار گردیم که کار اصلی هم در حقیقت همانجا صورت
می گرفت که باید مقاله ها هدایت می شد و ما نگران بودیم

معرفی کتاب

مشخصات کتاب

عنوان: معنا، امکان و راهکارهای تحقیق علم دینی

نویسنده: حسین سوزنچی

ناشر: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال نشر: تابستان ۱۳۸۹

صفحات ۱۴۱ ص

جناب حجت الاسلام و المسلمین دکتر حسین سوزنچی از اعضای گروههای علمی فلسفه و فلسفه‌های مضاف مجمع عالی حکمت اسلامی می‌باشد.

موضوع اسلامی کردن دانشگاه‌ها و تولید علمی که با نگاه اسلامی به عالم و آدم هماهنگ باشد مدنت است برخی محققان علمی کشور را به خود مشغول داشته و صاحب‌نظران متعددی در این زمینه اثبات نظر کرده‌اند. اگر از کسانی که به دلیل غلبه نگاه بوزیریوستی به علم با به خاطر نفی معرفت‌زنی گزاره‌های دینی، منکر هرگونه معنایی برای «علم دینی» هستند، صرف نظر کنیم، موضع بقیه جراینهای معرفتی موجود در کشور را در یک تقسیم کلی به دسته دسته می‌توان تقسیم کرد:

(۱) دیدگاههایی که امثال را به آموزه‌های نقلی می‌دهند و سعی در تحويل با اندراج دستاوردهای تجربی در ذیل آموزه‌های نقلی دارند؛ (۲) دیدگاههایی که امثال را به روش تجربی و دستاوردهای تجربی بشری می‌دهند و سعی در تحلیل معنای علم دینی با تأکید بر روش تجربی دارند؛ و (۳) دیدگاههایی که سعی در نوعی جمع بین هر دو با توجه به تبیین جایگاه هر یک در منظومه معرفتی انسان می‌نمایند و سخن از ضرورت نازم و برقراری هماهنگی بین تمامی راههای کسب معرفت می‌کنند.

کتاب «معنا، امکان و راهکارهای تحقیق علم دینی» در صدد است با بررسی تمامی دیدگاههای موجود در باب علم دینی در کشور ما و فضای دینی آنها، دیدگاه منطقی درباره معنای صحیح و قابل دفاعی از علم دینی، شرایط امکان آن، و راهکارهایی از مقوله زمینه‌سازی برای تحقیق چنین علومی، مطرح سازد. از آنجا که این دیدگاه‌ها هر یک بر مبانی علم شناختی و دین شناختی خاصی استوارند، فضای دینی آنها بدون منفع کردن این دو دسته از مبانی میسر نیست؛ لذا نویسنده مباحثت کتاب خواش را در چهار بخش تنظیم کرده است: دو بخش برای تبیین مبانی علم شناختی و دین شناختی؛ بخشی پر امون تعریف و نقد و بررسی دیدگاههای صاحب‌نظران کشور در رابطه با این موضوع؛ و بخش آخر، جمع‌بندی و اتخاذ موضع و ارائه راهکار.

اگرچه بحث از علم دینی، ماهیتا از سخن بحثهای پر امون علم به معنای «رشته علمی» (۱)، و لذا از سخن مباحثت فلسفه علم است؛ اما با توجه به اینتای بسیاری از آراء فلسفه‌دان علم، بر مباحثت معرفت شناسی، در بخش نخست که به بررسی ماهیت علم اختصاص دارد، علم به معنای «تک گزاره معرفتی» (۲) موضع مباحثت معرفت شناسی

معرفی کتاب

است) از علم به معنای «یک رشته علمی» (اکه موضوع مباحث فلسفه علم است) تفکیک گردیده، و مبانی مورد نیاز از این دو دسته از مباحثت که در بحث علم دینی نقش آفرینی می‌کند، مورد بحث قرار گرفته است. برای پرهیز از برخی اشتباها، نویسنده تأکید دارد که در مباحث این بخش، بین علم «در مقام ثبوت و حقیقت علم» و علم «در مقام اثبات و تحقق تاریخی» تفکیک کند و با تینگاهی به دو نلق اسلامی و غربی از علم، مهم‌ترین مولدهای علم را که هنگام برداختن به مسأله علم دینی باید مدنظر قرار داد، مورد بررسی قرار دهد.

در بخش دوم به سه مسأله مهم در حوزه دین‌شناسی، یعنی «ماهیت و اعتبار معرفت دینی»، «جایگاه و اعتبار عقل در میان منابع دین» و «حوزه و فلمروی دین، و نوع تعامل بین متون دینی و علوم پسری» برداخته شده است؛ بحث اول اصل معرفت زایی گزارهای دینی را مورد توجه قرار می‌دهد، و دو بحث بعدی به تبیین چگونگی ارتباط بین معرفت‌های حاصل از گزارهای دینی با معرفت‌هایی که با ابزارهای دیگر گسب معرفت (حس، استدلال و شهود) به دست می‌آوریم، اختصاص دارد.

در بخش سوم مهم‌ترین دیدگاه‌هایی که در جامعه ما موضعی در باب علم دینی اتخاذ گردیده‌اند، در ذیل سه دسته‌ای که اشاره شد مورد تقدیر و بررسی قرار گرفته و مولف نشان داده که اگرچه رایج ترین تلقی‌ای که در مخالف غیرتخصصی از «علم دینی» وجود دارد (خصوصاً در میان مخالفین

پتاً در بخش چهارم با توجه به مبانی مطرح در دو بخش نخست، دیدگاه مختار نویسنده در باب ماهیت علم دینی بدین تقریر ارائه شده است: «در هر موضوعی از موضوعات که علمی تولید می‌شود، اگر آن علم؛ اولاً بر مبانی معتبر فلسفه الهی (یعنی نگرش توحیدی و لوازم فلسفی آن) تکیه کند؛ ثالثاً از منابع معرفتی مورد قبول اسلام (عقل و نقل) تغذیه کند؛ و تالیاً در راستای غایبات مورد نظر اسلام باشد؛ آن علم، یک «علم اسلامی» است»؛ و پس از توضیحاتی برای جلوگیری از کج فهم‌هایی که ممکن است در فهم این معنا رخ دهد، مختصراً از راهکارهای کلان برای تحقق علم دینی مطرح گردیده است.

نویسنده در بیان کتاب خوبی اظهار می‌دارد که جدای از توصیه‌ها و راهکارهایی که برای تحقق علم دینی ارائه گردد، خود این اثر را می‌توان به عنوان مصداقی از توصیه‌های خود، یعنی به عنوان گامی در مسیر تولید عملی علم دینی از طریق ارائه نظریاتی در برخی از عرصه‌های فلسفه‌های مضاف (بمویزه فلسفه علم، فلسفه دین و فلسفه اخلاقی) مشاهده گرد.

این کتاب به قلم حجم‌الاسلام دکتر حسین سوزنی و با حمایت «بزوہتگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» و «کمیسیون حوزوی شورای عالی انقلاب فرهنگی»، توسط انتشارات بزوہتگاه مذکور با تبراز ۲۰۰۰ نسخه در تابستان ۱۳۸۹ منتشر گردیده است.

همایش دین و فلسفه

در گفتگو با حجت الاسلام والسلیمان دکتر عباسی
معاون پژوهش مجمع عالی حکمت اسلامی

۶ آقای دکتر عباسی از اینکه وقتان را در اختیار خبرنامه حکمت اسلامی و پایگاه اطلاع‌رسانی مجمع عالی حکمت اسلامی قرار دادید مشکر کم، درباره برنامه‌های مجمع عالی حکمت اسلامی نسبت به کنگره روز جهانی فلسفه توضیحاتی را بفرمایید.

آقای عباسی: سه‌الله الرحمن الرحيم. بنده هم از جنابعالی و همکاران سپاسگذارم و امیدوارم که این شاهاده در مسیر خدمت به حکمت اسلامی پیروز باشید. همان گونه که در جریان هستید کنگره روز جهانی فلسفه، اسلام در ایران برگزار می‌شود و ایران تختین کشور آسیایی است که از سوی یونسکو یادبُرای این کنگره است. تاکنون این مراسم در پنج کشور برگزار شده است و ایران ششمین آنهاست؛ و دلیل این انتخاب هم زندگانی پرور مدنده خواهیم شد. از سه ناظران مجمع حکمت اسلامی پهلومند خواهیم شد. از سه در حوزه‌های علمیه آن است. با توجه به همراهانکی هایی که از سوی مستولان برگزاری این کنگره حضور گرفته بود، بخش فلسفه اسلامی کنگره به مجمع عالی حکمت اسلامی واکذار شد و این مجمع تیز با همکاری مرکز و نهادهای کوتاگون، به وزیره مرکز حوزه‌ی اسناد، یک شورای سیاست‌گذاری و یک شورای علمی تشکیل داد و از چندماه پیش به برنامه‌ریزی برای این همایش پرداخت. نکی از اقداماتی که مجمع عالی حکمت اسلامی انجام داد تشکیل این شورای علمی بود که افزون بر دوازده نهاد حوزه‌ی اسنادی بود که افزون بر دوازده نهاد گذشته به کار آماده‌سازی مقالات، ارزیابی آنها و مقدمه‌چینی برای پیش‌نشست در قم و پس حضور

فعالانه در کنگره تهران مشغولند. پیش‌نشستی تیز درباره رابطه دین و فلسفه طریقی شده است که این شاهاده در تاریخ پانزدهم و شانزدهم مهرماه در قم برگزار خواهد شد. پنج کمیته تخصصی برای این همایش در نظر گرفته شده است که در روز چهاردهم مهرماه در محل و ساختمان مجمع حکمت اسلامی برگزار خواهد شد. مقالاتی که به دست ما رسیده است با توجه به تأسیستان با این پنج کمیته تخصصی عرضه خواهند شد و به طور طبیعی مقالات برتر برای کمیته اصلی ارسال خواهد شد. در روز پانزدهم تیز از محضر برخی از ناظران مجمع حکمت اسلامی پهلومند خواهیم شد. از سه ناظران عالی مجمع حکمت اسلامی، پیش حضرت آیت‌الله سیاحانی، حضرت آیت‌الله جوادی و حضرت آیت‌الله مصباح این شاهاده یک با دو نفر در این مراسم از اراده سخن خواهد گرد. گزارش کمیته‌های تخصصی هم در این روز ارائه خواهد شد. با همکاری نهادهایی که مجمع حکمت اسلامی آنها را گرد هم آورده بود، ۱۵۰ موضوع در ارتباط با کنگره روز جهانی فلسفه تعریف شده که تاکنون ۱۰۷ جکیده مقاله در این موضوعات به دست ما رسیده و تأیید شده است. از این ۱۰۷ جکیده که تا به حال به دیرخانه همایش رسیده است، ۶۹ اصل مقاله هم در اختیار دیرخانه قرار گرفته که در حال ارزیابی است. امیدواریم مقالات برتر بتوانند در کنگره تهران و تیز در همایشی که در چهاردهم و پانزدهم در

و فلسفه، شان دادن تأثیر بذیری عميق فلسفه اسلامی از معارف دینی است و همچنین خدماتی که فلسفه اسلامی در خدمت به دین و پایان گویی به شهادت انجام داده است که این راهله را بسیار مستحبکم کرده است. برخلاف فلسفه در سایر مراکز و جریان‌های فکری دنیا که به طور معمول رابطه محکمی میان فلسفه و ادیان وجود نداشته است، در دنیای اسلام و به ویژه در حوزه معارف تبعیع فلسفه و دین رابطه مستحکمی داشته و دارند ازان این الگو و نمونه به چنان‌جانب یکی از اهدافی است که این شاهاده هم در کنگره آقای علی‌م MOTTOGHI که مجمع عالی حکمت اسلامی برای همایش چهاردهم و پانزدهم مهرماه برگزار می‌شود، هدف از برگزاری این همایش و برنامه‌هایی که این شاهاده در این دوران ایله اجرا خواهد شد را پذیراییده.

آقای علی‌م MOTTOGHI که مجمع عالی حکمت اسلامی برای همایش چهاردهم و پانزدهم مهرماه برگزار، رابطه دین و فلسفه است. فلسفه اسلامی عیناً تحت تأثیر معارف اسلامی شکل گرفته است. پس از اینکه فلسفه از راه ترجمه به دنیای اسلام با گذاشت، به خاطر معانی عميق آیات و روایات‌ترک و صبغه دین به خود گرفت؛ این گونه بود که میان فلسفه اسلامی و دین رابطه وثیق و مستحکمی برقرار شد. به همین دلیل تبریز حرکت و تئکر فلسفی همواره در حوزه‌های علمیه ما، به ویژه در حوزه‌جهان تبعیع زنده بوده است ما هرچیز مکان و مرکز علمی دیگری را در دنیا سرانجام نداریم که تئکر فلسفی در آن، چنین استمراری داشته باشد. ضرورت داشت امیال که مراسم روز جهانی فلسفه در ایران برگزار می‌شود، جایگاه فلسفه اسلامی که به طور مستمر و زنده در حوزه‌های علمیه ما چریان داشته است، به جهانیان معرفی شود. امروز هم کانون حوزه‌های علمیه، تبعیع قم است. مجمع عالی حکمت اسلامی در مقام بک نهاد تخصصی آشنا به فلسفه اسلامی، مستولیت این کار را زیر نظر سه تن از بزرگان به عهده گرفته است. و الحمد لله مقلاطی که آماده شده و از این خواهد داشت شان دهنه حضور علمی و زنده فلسفه اسلامی است. هدف از برگزاری این همایش و پیش‌نشست در قم، آن هم با موضوع رابطه دین

قم برگزار خواهد شد ارائه شود و کانون بررسی صاحب‌نظران قرار گیرد. با توجه به جایگاه مجمع عالی حکمت اسلامی امیدواریم شاهد حضوری فعال از مجموعه مدرسان و بروزه‌نگران حوزه فلسفه اسلامی در این کنگره باشیم.

فرمودید که مجمع عالی حکمت اسلامی همایش را در دستور کار دارد که چهاردهم و پانزدهم مهرماه برگزار می‌شود، هدف از برگزاری این همایش و برنامه‌هایی که این شاهاده در این دوران ایله اجرا خواهد شد را پذیراییده. آقای علی‌م MOTTOGHI که مجمع عالی حکمت اسلامی برای همایش چهاردهم و پانزدهم مهرماه برگزار، رابطه دین و فلسفه است. فلسفه اسلامی عیناً تحت تأثیر معارف اسلامی شکل گرفته است. پس از اینکه فلسفه از راه ترجمه به دنیای اسلام با گذاشت، به خاطر معانی عميق آیات و روایات‌ترک و صبغه دین به خود گرفت؛ این گونه بود که میان فلسفه اسلامی و دین رابطه وثیق و مستحکمی برقرار شد. به همین دلیل تبریز حرکت و تئکر فلسفی همواره در حوزه‌های علمیه ما، به ویژه در حوزه‌جهان تبعیع زنده بوده است ما هرچیز مکان و مرکز علمی دیگری را در دنیا سرانجام نداریم که تئکر فلسفی در آن، چنین استمراری داشته باشد. ضرورت داشت امیال که مراسم روز جهانی فلسفه در ایران برگزار می‌شود، جایگاه فلسفه اسلامی که به طور مستمر و زنده در حوزه‌های علمیه ما چریان داشته است، به جهانیان معرفی شود. امروز هم کانون حوزه‌های علمیه، تبعیع قم است. مجمع عالی حکمت اسلامی در مقام بک نهاد تخصصی آشنا به فلسفه اسلامی، مستولیت این کار را زیر نظر سه تن از بزرگان به عهده گرفته است. و الحمد لله مقلاطی که آماده شده و از این خواهد داشت شان دهنه حضور علمی و زنده فلسفه اسلامی است. هدف از برگزاری این همایش و پیش‌نشست در قم، آن هم با موضوع رابطه دین

مهمنان مشارک این همایش نشان دادند جایگاه فلسفه اسلامی و توانمندی های آن در پاسخ گوین به بیان های ذکری و فرهنگی انسان معاصر حق باشد

یکباری این امر کردند و بر اساس تضمیم آن شوزای سیاست گذاری از نهادهای گوناگونی که در هر صورت به نوعی در امر فلسفه نقش داشتند با گروههای علمی آموزشی

داشتند و با گروههای بروزهشی در اختیار داشتند که در حوزه فلسفه اسلامی کار بروزهشی انجام می دادند فرآخوندند و حدود دوازده نهاد، در کتاب مجمع عالی حکمت اسلامی همکاری برای برگزاری این همایش و ارائه مقالات برای کنگره را به عنده گرفتند، که اسمی آنها از این فرار است؛ دانشگاه جامع قم که هم در اصل خود دانشگاه و هم در مرکز تربیت مدرسان، گروه آموزشی فلسفه اسلامی دارند و در زمینه فلسفه اسلامی کارهای آموزشی و بروزهشی انجام می دهند، دانشگاه بر دیس قم، وابسته به دانشگاه تهران که آنها نیز گروه فلسفه دارند، دانشگاه باقرالعلوم وابسته به دفتر نیابت اسلامی که گروههای گوناگون فلسفه اسلامی در اختیار دارند، مؤسسه بروزهشی و آموزشی امام خمینی و ساری از مؤسسات بروزهشی و آموزشی که در حوزه وجود دارند به طور معمول واحد و بخش ویژه برای فلسفه اسلامی در اختیار دارند که نشان دهنده حضور مسیر فلسفه در حوزه

است.

به نظر من رسید که همایش دین و فلسفه قرار است با برنامه ریزی بسیار منسجمی برگزار شود و قرار است مراکز برپاشماری هم در این زمینه همکاری داشته باشند، لطفاً نام مراکزی را که در این زمینه همکاری دارند بیان بفرمایید

جامعه‌الصطفي‌العالیه که سال‌های گروههای ویژه‌ای را در زمینه آموزش فلسفه اسلامی فعال کردند، بروزهشگاه بین‌المللی‌الصطفي وابسته به جامعه‌الصطفي، بروزهشگاه فرهنگ و ادبیت اسلامی که در حوزه بروزهش در فلسفه اسلامی تحقیقات خوبی را انجام می دهند، معاونت آموزش حوزه علمیه با توجه به حضور مرکز تخصصی فلسفه اسلامی در حوزه و همچنین بایان نامه‌های پرشماری که در حوزه فلسفه اسلامی در سطح سه و چهار تأثیف می شود رزمات زیادی متحمل می شود، معاونت بروزهش حوزه علمیه که انجمن‌های علمی ذیر نظر این معاونت بروزهش مستند و انجمن کلام و انجمن معرفت‌شناسی هم جزو آنها بند و انجمن‌های پرشمار دیگری که به نوعی به حوزه فلسفه اسلامی مرتبط می شوند، بروزهشگاه فرهنگ و علوم

اقای عباسی؛ البته برای برگزاری کنگره‌ای که در تهران برگزار خواهد شد، سنااد مرکزی برگزاری کنگره، هماهنگی‌های پرشماری را بخش‌های گوناگون، مراکز علمی، مراکز بروزهشی و دانشگاه‌های مختلف انجام داده است، چون بخش فلسفه اسلامی این کنگره به مجمع عالی حکمت اسلامی واگذار شده بود، این مجمع نیز بک تصور ای سیاست‌گذاری را از سوی هیئت مدیره مأمور

موجز

اعتباریات که فلسفه اسلامی در این زمینه مطالب بسیاری برای گفتن دارد. مسئله فلسفه و سیاست که می‌تواند امتداد اجتماعی فلسفه اسلامی را به تعبیر مقام معظم رهبری نشان دهد. به هر حال فلسفه سیاسی و فلسفه سیاست از حوزه‌هایی است که در دنیا کوتولی به شدت کانون توجه است و حضور تغکر اسلامی در این زمینه می‌تواند بسیار چشمگیر باشد؛ و این می‌تواند از دستاوردهای بسیار ارزشمند فلسفه اسلامی باشد. رابطه دین و فلسفه که بیان کردم، انسان‌شناسی در فلسفه اسلامی، انسان‌شناسی در دنیا امروز مبنای علوم انسانی است که در دنیا جدید و در تمدن غربی شکل گرفته است. شاید از مشکلات اساسی و حتی اساسی ترین مشکل علوم انسانی جدید تعریفی است که از هویت انسان شده است. به طور طبیعی دانش‌هایی که به نام علوم انسانی بر اساس این تعریف شکل گرفته است، از نظر کسانی که با دید انسان‌شناسانه دیگری همچون نگاه الهی به انسان می‌نگرند دچار مشکلاتی است. ازانه مبنای انسان‌شناسی می‌شود بر معارف اسلامی و فلسفه اسلامی می‌تواند در ازانه یک مبنای جدید برای شکل‌گیری علوم انسانی جدید بسیار تأثیرگذار باشد. اینها مسائل مهم دنیا امروز در بخش علمی و توریک و نظری هستند. همچنین از جهت عملی فلسفه به معنای زندگی امروز یکی از مسائل اساسی که در عرصه‌های گوناگون در روان‌شناسی و در حوزه‌های دیگر به آن پرداخته می‌شود، مسئله معنادار بودن زندگی و معنای

اسلامی دفتر تبلیفات و بروزه‌گاه حوزه و دانشگاه‌الله نهادهای دیگری نیز دعوت شده بودند که شاید این امکان را نیافرند که در این زمینه هم همکاری کنند. ولی با توجه به همکاری خوب این دوازده نهاد مقالاتی که امروز ازانه شده است، هم از نظر کمی و هم از جهت کیفی بسیار درخور توجه است.

۶ دستاوردهای دین و فلسفه را چگونه می‌بینید؟ آقای عباسی: انتظاری که ما از این همایش داریم در حقیقت این است که جایگاه درخشناد فلسفه اسلامی در حوزه علمی را تمایلان سازد. شاید این موضوع برای بروزه‌گران، نخبگان و فرهیختگان داخلی ما تا حدود زیادی روشن باشد؛ ولی لازم است تعاملی را در این زمینه با جهان آغاز کنیم؛ فلسفه اسلامی و حوزه قم که در عصر کوتولی کانون این فلسفه است، نیز به این ارتباط‌گیری و حضور بین‌المللی نیاز دارد. و در حقیقت احساس می‌شود فضای فرهنگی و علمی بین‌المللی به فلسفه اسلامی و حضور تأثیرگذارش نیاز دارد. وظیفه ایجاد این ارتباط و استفاده از این فرصت‌ها برای معرفی فلسفه اسلامی بر عهده متولیان امر این داشت است. شاید مهم‌ترین دستاورده این کنگره و بهویژه این همایشی که در قم برگزار می‌شود، نشان دادن جایگاه فلسفه اسلامی و توأم‌نده‌های آن در پایان گویی به نیازهای فکری و فرهنگی انسان معاصر باشد. موضوعاتی هم که برای این همایش در روزه برگزیده شده نشان می‌دهد بیشتر سعی بر این بوده است که به مباحث کاربردی و مورد نیاز پسر امروز و توانایی‌های فلسفه اسلامی در پایان دادن به این حوزه از نیازها برداخته شود. پنج کمیته تخصصی برای این همایش پیش‌بینی شده است. کمیته تخصصی فلسفه و اخلاق که به هر حال امروز مسئله فلسفه اخلاقی و اخلاق از مباحث بسیار مطرح دنیا امروز است؛ بحث ارزش‌ها، اخلاقیات،

هیچ تفکری مهمتر از فلسفه شکل گرفته بر اساس دین، نمی تواند حقیقت و معنای زندگی را تبیین کند

زندگی اجتماعی دنیای امروز و پسر امروز برداخته شود، توجه داشته باشد. این نکته‌ای است که ما از بیانات مقام معظم رهبری آموختیم؛ در جلسه‌ای که مدرسان و اساتید حکمت اسلامی خدمت ایشان شرقياب شدند و در همین جلسه بود که ذمینه شکل گیری مجمع حکمت اسلامی فراهم شد، ایشان در این جلسه فرمودند که فلسفه اسلامی باید امتداد سیاسی اجتماعی بپدا کند. و این نکته‌ای است که پایستی توسط مدرسان، اساتید، پژوهشگران و فضلاجی که در حوزه فلسفه و حکمت اسلامی تلاش می‌کنند مورد عنایت بیشتر قرار بگیرد تا بتوان از این ذخیره و گنجینه علمی که در اختیار ماست برای پاسخ دادن به نیازهای پسر امروز استفاده شود.

زندگی است که شاید هیچ تفکر و منظومه فکری‌ای بهتر از ادیان و فلسفه شکل گرفته براساس دین، تواند حقیقت و معنای زندگی را تبیین کند. یکی از پرسش‌های تقریباً بی‌پاسخ دنیای جدید، مستله معنای زندگی است. حضور فلسفه اسلامی، فلسفه برآمده از متن دین در پاسخ دادن به این پرسش مهم و کاربردی دنیای امروزِ انسان‌الله می‌تواند از دستاوردهای مهم این همایش باشد. چنان‌که عرض کردم این پنج حوزه از حوزه‌های مهم و تأثیرگذار دنیای امروز و انسان امروز هستند. به لطف خداوند فلسفه اسلامی هم می‌تواند در این زمینه حضور تأثیرگذار خود را در این همایش نشان دهد.

۵ اگر مطلب خاصی در این باره دارید در پایان بفرمایید. آقای عباسی: تقاضای ما از همه اساتید و پژوهشگران حوزه فلسفه و حکمت اسلامی این است که ضمن اینکه

سنت فلسفه اسلامی را زنده نگاه می‌دارند و قوت و توانایی‌های فلسفه سنتی اسلامی را پاس می‌دارند. حتماً به این موضوع که باید این فلسفه امتداد بپاد و به عرصه‌های

اخبار علمی فرهنگی مجمع عالی حکمت اسلامی

برگزاری جلسات هیئت مدیره

هیئت مدیره مجمع عالی حکمت اسلامی در مرداد ۸۹ با برگزاری چند جلسه ضمن بررسی مسئولیت ارزیابی چکیده و اصل مقالات را بر عهده دارند.

کمیته علمی بخش فلسفه اسلامی کنگره روز جهانی فلسفه با محوریت مجمع عالی حکمت اسلامی و با حضور نمایندگان ۱۲ مرکز فلسفی از جمله: دانشگاه جامع قم - دانشگاه تهران - بردهس قم - دانشگاه پافلعلوم (اع) - بروهشگاه حوزه و دانشگاه بروهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی - بروهشگاه فرهنگ و علوم انسانی - بروهشگاه علوم و حیاتی معارج - موسسه آموزشی و بروهشی امام خمینی (ره) - معاونت آموزش مرکز مدیریت حوزه علمی قم - معاونت بروهشی مرکز مدیریت حوزه علمی قم - جامعه المصطفی العالمیه و بروهشگاه بین المللی المصطفی تشکیل شده است.

جلسه مشترک معاون علمی کنگره روز جهانی فلسفه با مسئولین بخش فلسفه اسلامی

آقای دکتر غلامرضا اعوانی معاون علمی کنگره روز جهانی فلسفه در جلسه مشترک با هیئت مدیره مجمع عالی حکمت اسلامی و کمیته علمی بخش فلسفه اسلامی در تاریخ ۸۹/۵/۲۵ به بررسی روند تدوین و پایان نهایت ۸۹ بیش از ۶۹ اصل مقاله در قالب ۱۰۷ صفحه به دیپرخانه ارسال گردیده که توسط ۱۳۱ صفحه به دیپرخانه ارسال گردیده است. همچنین تا اینجا مجموع چکیده های ارسالی هر کدام توسط ۲ ارزیاب محترم ارزیابی قرار گرفته . ضمن ارائه گزارش از آخرین وضعیت اقدامات صورت گرفته در خصوص کنگره روز جهانی ، خواستار ادامه ارزیابان محترم در حال ارزیابی می باشد.

- برنامه ریزی همایش دین و فلسفه
- بررسی آخرین وضعیت مقالات ارسالی به بخش فلسفه اسلامی کنگره روز جهانی فلسفه

- بررسی و تعیین موضوعات آموزشی سال تحصیلی ۸۹-۹۰
- برگزاری جلسات با مسئولین کمیته های علمی و اجرایی همایش

برگزاری جلسات کمیته علمی بخش فلسفه اسلامی

کمیته علمی بخش فلسفه اسلامی کنگره روز جهانی فلسفه در مرداد و شهریور ۸۹ با برگزاری ۴ جلسه به بررسی آخرین وضعیت مقالات ارسالی و ارزیابی مقالات برداختند. تا کنون بیش از ۱۱۵ موضوع در خصوص فلسفه اسلامی مشخص گردیده که ۱۰ چکیده نیز به دیپرخانه بخش فلسفه اسلامی ارسال گردیده است.

از مجموع چکیده های ارسالی هر کدام توسط ۲ ارزیاب محترم ارزیابی قرار گرفته . ضمن ارائه گزارش از آخرین وضعیت اقدامات صورت گرفته در خصوص کنگره روز جهانی ، خواستار ادامه ارزیابان محترم در حال ارزیابی می باشد.

در این طرح ۲۴۰۰ انفر از دانشجویان در قالی ۷۰ جلسه

همکاری مجمع عالی با ستاد کنگره شد.

و ۱۵۰ ساعت در این کارگاهها شرکت کردند. محتوای

حجت الاسلام والسلیمان معلمی مدیر مجمع عالی کارگاههای علم دینی به شرح ذیل می باشد:

حکمت اسلامی و رئیس کمیته علمی بخش فلسفه - تاریخ تطورات علم (سه دوره مدرن، پست مدرن و دنیا

اسلامی کنگره نیز گزارشی از وضعیت مقالات ارسالی اسلامی)

- تأثیر هر یک از معانی علم بر سایر لایه های فرهنگی به دبیرخانه بخش فلسفه اسلامی ارائه نمود.

■ اجرای طرح کارگاههای علم دینی در و تهدی جوامع انسانی

اردوهای علمی ، فرهنگی اتحادیه جامعه

- نظریه مختار بر طبق نظر فلاسفه و حکماء اسلامی

همجون جانب شیخ الرئیس بوعلی سینا (رضوان الله

تعالی علیه) و جانب صدر المتألهین (رضوان الله تعالی علیه)

■ دیدار هیئت مدیره مجمع با حضرات

آیات سپهانی و مصباح یزدی دامت بر کاتهها

در آستانه برگزاری روز جهانی فلسفه آقای دکتر حداد

عادل رئیس کنگره روز جهانی فلسفه به همراه دکتر

اعوانی ، دکتر ایمانی و جمعی از اعضای هیئت مدیره

مجمع عالی حکمت اسلامی دیداری با حضرات آیات

همزمان با اجرای طرح ضیافت اندیشه در دانشگاههای

مختلف سراسر کشور برنامه کارگاههای علم دینی با

حضور جمعی از اساتید مجمع عالی حکمت اسلامی

برگزار گردید. این برنامه در راستای تفاهم نامه

همکاری فیما بین مجمع عالی حکمت اسلامی و نهاد

نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها بوده است که

با حضور ۱۶ انفر از اساتید مجمع عالی در دانشگاههای

نازیف اسلامی مقام معظم رهبری در دانشگاهها بوده است که

با حضور ۳۰ آبان نهایت ۲ آذر ۸۹ برگزار خواهد شد.

۱۲ استان کشور به اجرا در آمد.

در پایان با توجه به استقبال زایدالوصح دانشجویان از مباحث علم دینی مقرر گردید کارگاههای علم دینی در طول سال تحصیلی در مراکز آموزش عالی سراسر کشور برگزار گردد.

موضوعات آموزشی بلند مدت سال تحصیلی ۸۹-۹۰ اعلام شد

جمعیت عالی حکمت اسلامی در سومین سال فعالیت آموزشی خود، ۲۱ موضوع آموزشی بلند مدت را جهت استفاده علاقه مندان و بروزهشگران علوم عقلی اعلام نمود.

جمعیت عالی ضمن احترام به تمام استادی محترم علوم عقلی که رحمت طاقت فرسایی را در راستای گسترش و ترویج علوم عقلی اسلامی متهم می شوند، با توجه به امکانات و شرایط خود ۲۱ موضوع آموزشی را جهت بهره مندی علاقمندان به

حکمت و فلسفه اعلام نمود.
شایان ذکر است سی دی صوتی موضوعات آموزشی بلند مدت سال تحصیلی ۸۸-۸۹ نیز بزودی در اختیار علاقمندان قرار خواهد گرفت.

در این دیدارها اساتید معظم ضمن تقدیر و تشکر از خدمات صورت گرفته به تشریح نقطه نظرات خود پرداختند.

جلسه مشترک مسئولین نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاهها و استاد طرح علم دینی

با توجه به برگزاری موفقیت آمیز طرح علم دینی و به منظور بررسی برنامه ها و جالش های برنامه و فعالیت های آینده، جلسه مشترک با حضور حجت الاسلام والملیعین محمدبیان رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها . حجت الاسلام والملیعین مستشاری معاونت آموزش و تبلیغ نهاد . حجت الاسلام والملیعین پارسانیا معاون آموزش

جمعیت عالی حکمت اسلامی و استادی شرکت کننده در برنامه علم دینی در قالب طرح ضیافت اندیشه برگزار گردید.
در این جلسه ضمن ارائه گزارش از برنامه های صورت گرفته ، برخی از استادی نسبت به مشکلات پیش روی مباحث علم دینی مطالبی را مطرح نمودند.

خدمات مشاوره علمی

مجمع عالی حکمت اسلامی در راستای حمایت علمی از طلاب و دانشپژوهان سطح ۳ و ۴ و دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری که در حال تدوین پایان نامه در یکی از موضوعات مرتبط با علوم عقلی می‌باشند، خدمات مشاوره علمی ارائه می‌نماید.

عالقمدان جهت کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند با تلفن ۱۰-۷۷۵۷۶۱۱ تماس و یا به پایگاه اطلاع‌رسانی www.HekmateIslami.com مجمع عالی با آدرس مراجعه نمایند.

بسمه تعالیٰ

کتابخانه تخصصی علوم عقلی وابسته به مجتمع عالی حکمت اسلامی

از محققین و دانش پژوهان مراکز تخصصی مرتبط با علوم عقلی

عضو می‌پذیرد.

مدارک مورد نیاز:

- ۱. یک قطعه عکس جدید رنگی (3×4)
- ۲. کپی شناسنامه و کارت ملی
- ۳. ارائه کپی آخرین مدرک تحصیلی
- ۴. معرفی نامه از استادی یا مراکز تخصصی

عالقمندان جهت ثبت نام و کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند هر روز از ساعت ۹-۱۲ و ۱۶-۲۰ به دفتر مجتمع عالی حکمت اسلامی واقع در خیابان ۱۹ دی / کوچه ۱۰ / فرعی اول سمت چپ / پلاک ۵ مراجعه نمایند.

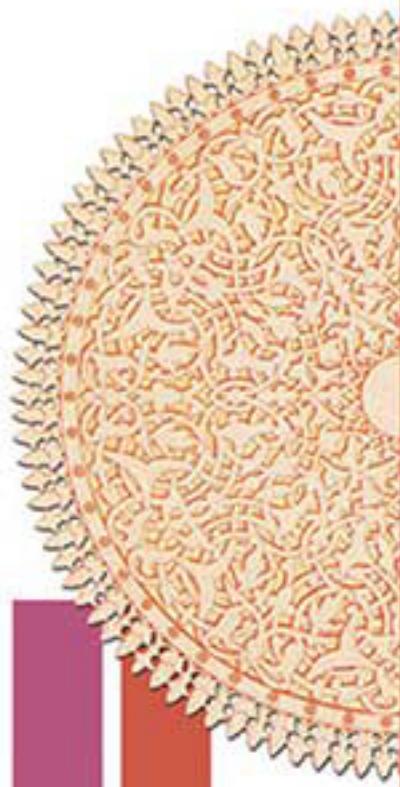

موضوع: فلسفه، نظر و عمل

۱۳۸۹

روز جهانی فلسفه

سی ام آبان، اول و دوم آذر ۱۳۸۹ - تهران

- تهران خیابان ولی عصر، خیابان توپعلی قوچانی، خیابان آزادگان، شماره ۶
- کد پستی ۱۱۳۳۶۱۴۸۱۶
- تلفن: ۰۲۱۵۵-۷۱۶۶-۰۱۵۵
- دورنگار: ۰۹۹۹۵۳۲۴۲
- تلفن: ۰۹۹۹۶۸۷۰۹
- ایمیل: www.philosopbyday.ir

جمهوری اسلامی
جمهوری اسلامی

جمهوری اسلامی
جمهوری اسلامی

جمهوری اسلامی
جمهوری اسلامی

جمهوری اسلامی
جمهوری اسلامی

جمهوری اسلامی
جمهوری اسلامی

جمهوری اسلامی
جمهوری اسلامی

در آستانه برگزاری کنگره روز جهانی فلسفه

فلسفه همایش دن

برگزار می گردد

چهارشنبه ۸۹/۷/۱۴ از ساعت ۱۶ الی ۲۰

مجمع عالی حکمت اسلامی (خیابان ۱۹ دی / کوچه ۱۰)

برگزاری نشست های تخصصی

(فلسفه و اخلاق. فلسفه و سیاست. رابطه دین و فلسفه. انسان شناسی در فلسفه اسلامی. فلسفه و معنای زندگی)

پنجمین همایش فلسفه اسلامی

پنج شنبه ۸۹/۷/۱۵ از ساعت ۱۸:۳۰ الی ۱۲
سالن همایش های مدرسه عالی دارالشفاء

باسخنرانی:

حضرت آیت الله مصباح یزدی (مسنون)

حضرت آیت الله جوادی آملی (مسنون)

با همکاری

